

Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji



Opracowanie wykonane przez:

IGO Sp. z o.o.

ul. Wybickiego 17/8

31-302 Kraków

Podgórze, 2017 r.

Tytuł	Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji	
Zamawiający		Gmina Podegrodzie 33-386 Podegrodzie 248
Wykonawca		IGO Sp. z o.o. Ul. Wybickiego 17/8 31-302 Kraków
Realizacja obowiązków umownych ze strony Wykonawcy	Zuzanna Potępa-Błędzińska Specjalista ds. ochrony środowiska	
Zespół autorski	inż. Bartosz Palka mgr inż. Marta Majka mgr inż. Zuzanna Potępa-Błędzińska mgr Marek Kozak	

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	6
2. Metodologia	7
3. Analiza zjawisk społecznych	9
3.1. Ludność i demografia.....	9
3.2. Poziom edukacji i kapitał ludzki	12
3.3. Pomoc społeczna i dysfunkcja rodziny	13
3.4. Bezrobocie	15
3.6. Bezpieczeństwo publiczne	17
3.7. Aktywność społeczna i obywatelska mieszkańców	18
3.8. Wyniki badań ankietowych.....	19
4. Analiza zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych	20
4.1. Położenie gminy.....	20
4.2. Funkcje spełniane przez Gminę Podegrodzie	21
4.3. Struktura użytkowania przestrzeni	22
4.4. Dziedzictwo kulturowe	22
4.6. Stan infrastruktury społecznej	23
4.7. Stan infrastruktury technicznej	28
4.8. Wyniki badań ankietowych.....	30
5. Analiza zjawisk środowiskowych	32
5.1. Stan powietrza atmosferycznego	32
6. Analiza zjawisk technicznych	35
7. Analiza zjawisk gospodarczych	37
8. Wskazanie obszaru zdegradowanego wraz z uzasadnieniem	38
9. Wskazanie obszaru rewitalizacji wraz z uzasadnieniem	42

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Gęstość zaludnienia gminy w latach 2010-2015 na tle powiatu.....	9
Rysunek 2. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w latach 2010-2015 Gminy Podegrodzie na tle danych dla powiatu	10
Rysunek 3. Saldo migracji w ruchu wewnętrznym w latach 2010 - 2015 w Gminie Podegrodzie na tle danych dla powiatu	10
Rysunek 4. Struktura mieszkańców według ekonomicznych grup wieku (wiek przedprodukcyjny, wiek produkcyjny, wiek poprodukcyjny) w Podegrodziu na tle kraju, województwa małopolskiego i powiatu nowosądeckiego w 2015 r. [%].....	11
Rysunek 5. Wskaźniki obciążenia demograficznego dla Gminy Podegrodzie na tle kraju, województwa małopolskiego i powiatu nowosądeckiego w 2015 r.	12
Rysunek 6. Wskaźnik obciążenia demograficznego w latach 2010-2015 w Gminie Podegrodzie	12
Rysunek 7. Przeciętne wyniki sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej uzyskiwane przez uczniów szkół podstawowych w Gminie Podegrodzie w roku 2015 [%] w porównaniu ze średnią dla całej gminy	13
Rysunek 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Podegrodzie w latach 2010-2015 wraz z linią trendu	14
Rysunek 9. Powody przyznania pomocy społecznej w Gminie Podegrodzie w 2015 roku	15
Rysunek 10. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym Gminy Podegrodzie w latach 2010 – 2015 na tle powiatu i województwa.....	16
Rysunek 11. Liczba bezrobotnych mieszkańców Gminy Podegrodzie w latach 2010 – 2015	17
Rysunek 12. Rodzaje przestępstw popełnionych na terenie Gminy Podegrodzie w 2015 roku	17
Rysunek 13. Liczba przestępstw popełnionych na terenie Gminy Podegrodzie w latach 2010-2015, .	18
Rysunek 14. Frekwencja wyborcza w wyborach do Sejmu RP w 2015 r. w poszczególnych sołectwach na tle frekwencji Gminy Podegrodzie	18
Rysunek 15. Wskazanie problemów społecznych na terenie gminy.....	19
Rysunek 16. Położenie Gminy Podegrodzie na tle powiatu nowosądeckiego	20
Rysunek 17. Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego, szkołach podstawowych i gimnazjach w Gminie Podegrodzie w latach 2010-2015.....	24
Rysunek 18. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w gminie na tle kraju, województwa małopolskiego i powiatu nowosądeckiego w roku 2010 i 2015 ...	24
Rysunek 19. Ocena jakości usług publicznych na terenie gminy.....	30
Rysunek 20. Ocena jakości usług publicznych na terenie gminy.....	31
Rysunek 21. Średnioroczny rozkład stężenia PM ₁₀ [μg/m ³].....	33
Rysunek 22. Średnioroczny rozkład stężenia PM _{2,5} [μg/m ³].....	34
Rysunek 23. Średnioroczny rozkład stężenia benzo(α)pirenu [ng/m ³]	34
Rysunek 24. Wskaźnik przedsiębiorczości Gminy Podegrodzie na tle powiatu	37
Rysunek 25. Obszar zdegradowany Gminy Podegrodzie	41

SPIS TABEL

Tabela 1. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gminie Podegrodzie na tle porównywanych jednostek w 2015 roku.....	13
Tabela 2. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2010-2015	14
Tabela 3. Liczba założonych Niebieskich Kart oraz liczba rodzin z problemem alkoholowym.....	15
Tabela 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	16
Tabela 5. Porównanie gmin powiatu nowosądeckiego.....	21
Tabela 6. Struktura użytkowania terenu w Gminie Podegrodzie.....	22
Tabela 7. Filie Biblioteki Gminnej w Podegrodziu	27
Tabela 8. Klasyfikacja strefy małopolskiej za 2015 rok	32
Tabela 9. Odsetek mieszkań wyposażonych w wybrane instalacje techniczno – sanitarne w Gminie Podegrodzie na tle gmin wiejskich kraju, województwa małopolskiego i powiatu nowosądeckiego w latach 2010 i 2015 [%]	35
Tabela 10. Ludność korzystająca z instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej w Gminie Podegrodzie na tle gmin wiejskich kraju, województwa małopolskiego i powiatu nowosądeckiego w latach 2010 i 2015 [%].....	35
Tabela 11. Wartości wagi dla wskaźników cząstkowych.....	38
Tabela 12. Wartości wskaźników cząstkowych dla poszczególnych sołectw	39
Tabela 13. Wartości wskaźnika degradacji oraz zdiagnozowane negatywne zjawiska.....	40

1. Wstęp

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Obszar zdegradowany to natomiast przestrzeń, w której koncentrują się zjawiska negatywne (społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne) oraz problemy, które wpływają na pogorszenie jakości życia mieszkańców. Szczególne znaczenie odgrywać będzie obszar rewitalizacji - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się przeprowadzić rewitalizację. Nie może on obejmować terenów większych niż 20% gminy oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Prezentowana w niniejszym dokumencie diagnoza stanowi wypadkową zaleceń wskazanych zarówno w ustawie z dnia 9 października 2015 o rewitalizacji (Dz. U. 2015 poz. 1777) (dalej „ustawa o rewitalizacji”) jak i w „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” Ministerstwa Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 r. (MR/H 2014-2020/20(2)08/2016) (dalej „Wytyczne Ministerstwa”).

Zgodnie z przytoczonymi wyżej dokumentami diagnoza opierać powinna się na mierzalnych wskaźnikach opisujących przede wszystkim zjawiska i problemy społeczne na danym terenie. Uwzględniając zalecenia, że obszar wymagający wsparcia stanowi jednostkę charakteryzującą się kumulacją negatywnych zjawisk i procesów oraz szczególne znaczenie dla rozwoju lokalnego, dokonano analizy podstawowych obszarów funkcjonowania gminy.

2. Metodologia

Dla przestrzennego określenia problemów i potencjałów Gminę podzielono zgodnie ze strukturą jednostek pomocniczych na sołectwa. Jest to podział naturalny dla mieszkańców Gminy, a także umożliwia przeprowadzenie analizy zróżnicowania wewnątrzgminnego.

Dla poszczególnych sołectw pozyskano materiały informacyjne dostępne w zasobach Urzędu Gminy Podegrodzie, jak i specjalnie w tym celu wygenerowane przez instytucje zewnętrzne – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i Komisariatu Policji w Starym Sączu.

Uzyskane dane przeanalizowano pod kątem możliwości stworzenia listy porównywalnych wskaźników odnoszących wartość danej zmiennej do obszaru sołectwa. Weryfikacja wskaźników objęła następujące elementy:

- poprawność metodologiczna - wskaźnik powinien opisywać w sposób czytelny i przejrzysty dany problem, powinien być łatwy w odbiorze przez czytelnika, łatwo weryfikowalny, powinien również różnicować przestrzeń gminy i być skonstruowany zgodnie z zasadami matematycznymi i statystycznymi;
- poprawność przestrzenna - wskaźnik powinien zostać odniesiony do jednostki mniejszej niż gmina, w tym przypadku do obszaru sołectwa.

W wyniku tak przeprowadzonej procedury wskazano listę 27 wskaźników, które zastosowano dla wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizowanego. Wskaźniki te obejmują sferę społeczną (bezrobocie, ubóstwo, przestępczość/patologie, uczestnictwo w życiu publicznym), sferę gospodarczą (stopień przedsiębiorczości), strefę przestrzenno-funkcjonalną (dostępność infrastruktury społecznej) oraz sferę techniczno-środowiskową (brak rozwiązań technicznych w budownictwie mieszkaniowym w zakresie zapewnienia energooszczędności oraz ochrony środowiska).

Obszar zdegradowany zgodnie z treścią ustawy o rewitalizacji oraz Wytycznych Ministerstwa to obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy, tj. stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych. Dlatego też w kolejnym etapie diagnozy podjęto próbę określenia obszarów charakteryzujących się kumulacją problemów.

W celu wskazania obszarów wymagających rewitalizacji, na podstawie szeregu wskaźników opisujących problemy społeczne zbudowano tak zwany wskaźnik syntetyczny. Pierwszym etapem budowy wskaźnika syntetycznego jest normalizacja zmiennych w celu sprowadzenia ich do porównywalnej skali tzw. skali niemianowanej, czyli nie związanej z jednostką miary. Jest to zabieg konieczny z punktu widzenia poprawności obliczeń, ponieważ dzięki niemu różne rozpiętości zmiennych nie będą sztucznie nadawały wagi, czynnikom przyjmującym wartość z wyższych przedziałów.

W trakcie normalizacji zmiennych przekształcono również desytumalnty w stymulanty. Jako stymulanty, na potrzeby wskazania obszarów zdegradowanych, przyjęte zostały zmienne, których wyższa wartość wstępowała w obszarach gminy kwalifikujących się jako obszary zdegradowane (np. liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców). Natomiast destymulantami były zmienne, których niższa wartość oznaczała bardziej problemowy obszar (np. liczba przedsiębiorstw na 1 000 mieszkańców). Obliczeń dokonano wg następujących wzorów:

_____ dla stymulant

_____ dla destymulant

gdzie:

x_{ij} – to wartość i-tego obszaru dla j-tej zmiennej,

z_{ij} – to zmienna po normalizacji.

Syntetyczną miarę, odzwierciedlającą sytuację obszarów w poszczególnych zakresach, utworzono przy użyciu metody sum standaryzowanych. Metoda sum standaryzowanych należy do grupy metod bezwzorcowych porządkowania liniowego, zgodnego ze wzorem:

Wskaźnik sum standaryzowanych został skonstruowany na bazie wskaźników cząstkowych zaprezentowanych w rozdziale 8 Wskaźniki cząstkowe zsumowano, uznając większe znaczenie niektórych wskaźników cząstkowych poprzez nadanie im wag różnych od 1. Wartość, jaką przyjmowała waga dla konkretnego wskaźnika była wynikiem diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Podegrodzie.

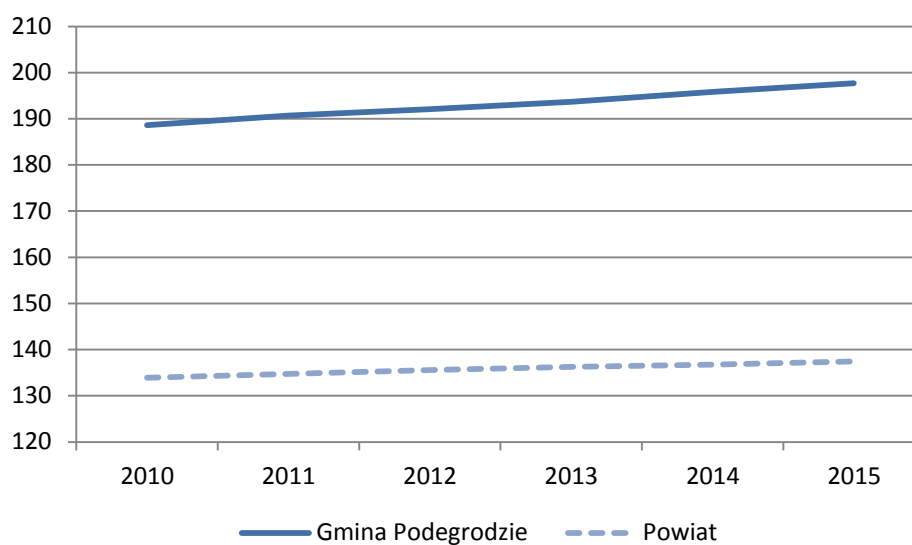
Dla każdego obliczonego dla sołectwa wskaźnika syntetycznego, daną referencyjną jest średni wskaźnik sum standaryzowanych dla całej gminy, obliczony jako średnia arytmetyczna wskaźników syntetycznych dla poszczególnych sołectwa.

Najwyższe wartości obliczonego wskaźnika sumarycznego oznaczają największą koncentrację negatywnych zjawisk społecznych na tych obszarach. Za obszar objęty kryzysem społecznym uznano wszystkie jednostki, w których wartość wskaźnika sumarycznego była najbliższa wartości danej referencyjnej (wskaźnik równy lub większy od wartości danej referencyjnej).

3. Analiza zjawisk społecznych

3.1. Ludność i demografia

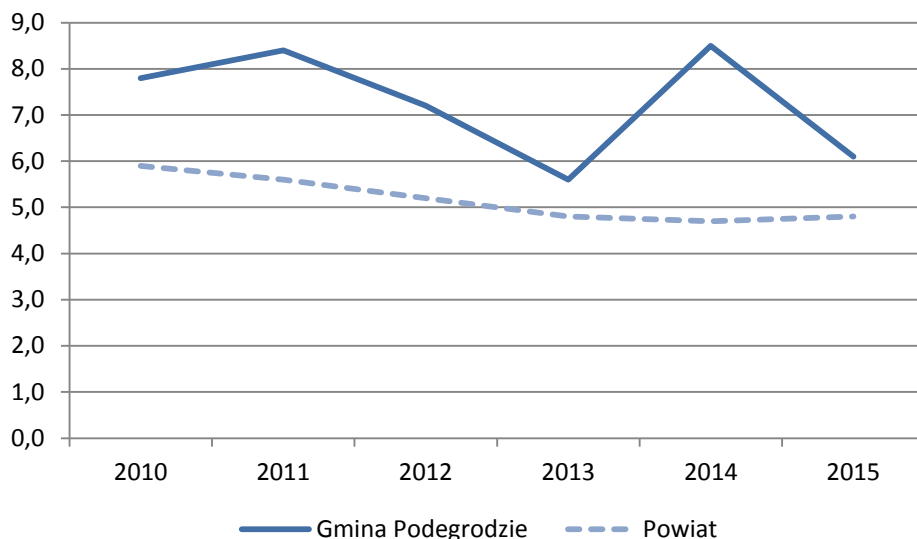
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego według danych na dzień 31.XII.2015 r. teren Gminy Podegrodzie zamieszkiwało 12 849 osób, w tym 6428 to kobiety (50,03%). Na przestrzeni lat 2010-2015 liczba ludności w gminie wzrosła o ok. 5% podczas gdy w tym samym okresie ludność powiatu nowosądeckiego wzrosła o 2,62%, a województwa małopolskiego o 3,31%. Również zagęszczenie ludności gminy odbiega od zagęszczenia powiatu nowosądeckiego (137 os/km²). Wzrost liczby ludności gminy charakteryzuje się większą dynamiką niż w całym powiecie. Dynamikę gęstości ludności przedstawia wykres na rysunku 1.



Rysunek 1. Gęstość zaludnienia gminy w latach 2010-2015 na tle powiatu
Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Przyglądając się sytuacji demograficznej gminy warto zwrócić szczególną uwagę na dwa główne czynniki wpływające na wielkość gminnej populacji. Są to wskaźniki przyrostu naturalnego oraz salda migracji.

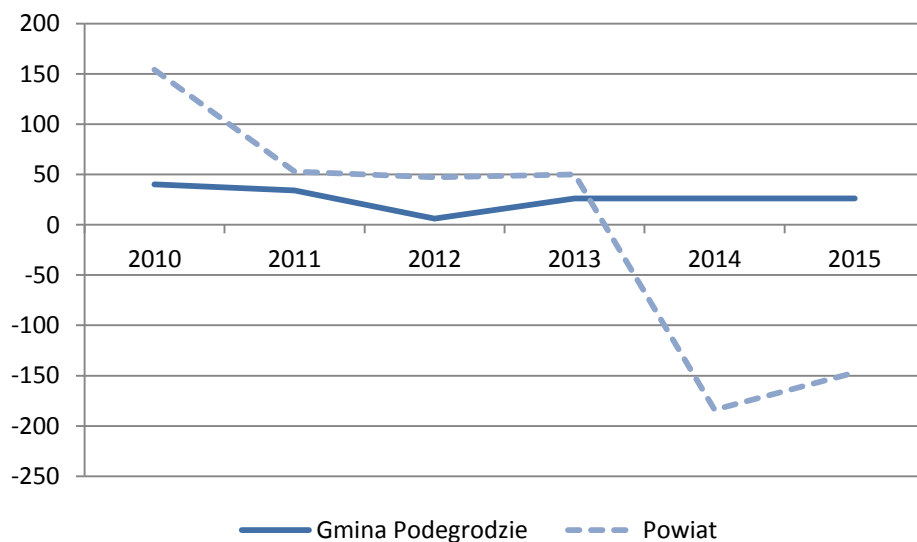
Przyrost naturalny w gminie kształtuje się w ostatnich latach w wartościach dodatnich (rys. 2).



Rysunek 2. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w latach 2010-2015 Gminy Podegrodzie na tle danych dla powiatu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Kolejnym czynnikiem obrazującym sytuację społeczno – demograficzną gminy jest saldo migracji, w szczególności saldo migracji w ruchu wewnętrznym (na terenie kraju, z wyłączeniem migracji zagranicznych). W Gminie Podegrodzie saldo to utrzymuje się na dodatnim poziomie, podczas gdy w analogicznym okresie w powiecie nowosądeckim saldo malało, a od 2014 roku przyjmuje wysokie ujemne wartości (rys. 3). Dostrzegalny na przestrzeni ostatnich lat trend cechuje jednak stały kierunek zmiany, świadczącej o stopniowym wzroście liczby mieszkańców gminy.

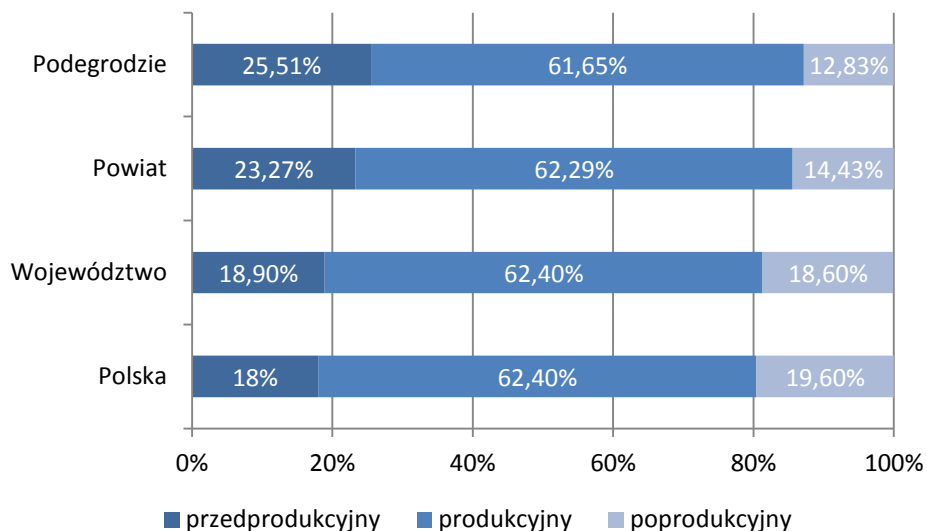


Rysunek 3. Saldo migracji w ruchu wewnętrznym w latach 2010 - 2015 w Gminie Podegrodzie na tle danych dla powiatu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Analizy struktury wiekowej ludności dokonano uwzględniając podział na trzy grupy wiekowe: osoby w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat), produkcyjnym (18-59 lat kobiety i 18-64 lat mężczyźni) oraz poprodukcyjnym (powyżej 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn). Analiza dostępnych w tym zakresie informacji wskazuje, że społeczność Gminy Podegrodzie jest stosunkowo młoda - osoby, które nie ukończyły 34 roku życia stanowią, bowiem ok. 53% ogólnej liczby

mieszkańców. Przyglądając się bliżej innym jednostkom terytorialnym – widać wyraźnie, że wskaźnik ten wyróżnia gminę na tle powiatu nowosądeckiego, województwa czy kraju (rys. 4).

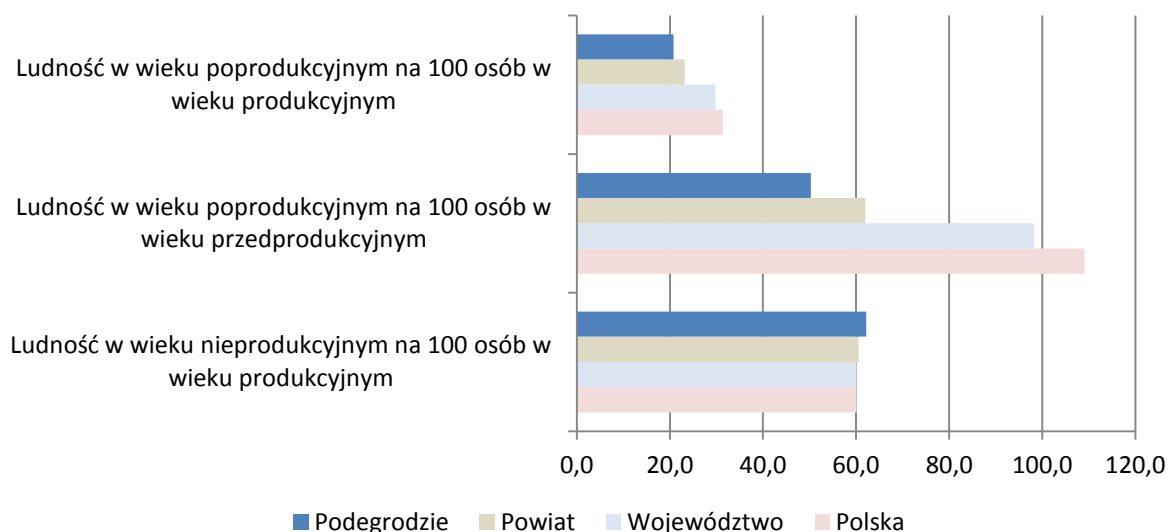


Rysunek 4. Struktura mieszkańców według ekonomicznych grup wieku (wiek przedprodukcyjny, wiek produkcyjny, wiek poprodukcyjny) w Podegrodziu na tle kraju, województwa małopolskiego i powiatu nowosądeckiego w 2015 r. [%]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL

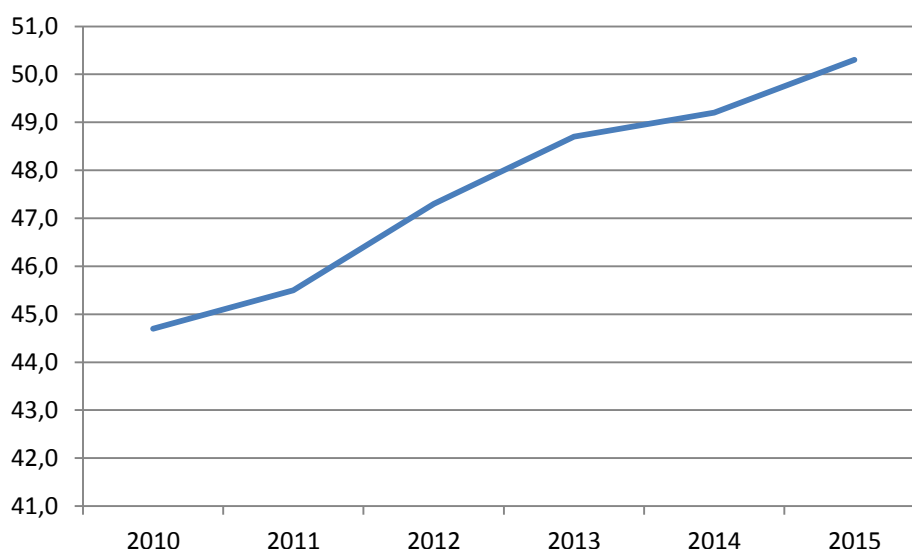
Warto także przyjrzeć się wskaźnikom, które w sposób możliwie prosty obrazują jak wygląda sytuacja w zakresie obciążenia demograficznego w danej gminie. Obciążenie demograficzne rozumiane jako liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w Gminie Podegrodzie kształtuje się na poziomie 50,3 punktu, co znacząco odbiega od wartości wskaźnika dla województwa i kraju (rys. 5). Wskaźnik obciążenia demograficznego dla powiatu nowosądeckiego również jest na wyższym poziomie, lecz różnica nie jest już tak duża.

Gminę Podegrodzie nie omijają jednak procesy związane ze stopniowym starzeniem się społeczeństwa, obserwowane zarówno w województwie, kraju jak i całej Europie. Świadczy o tym choćby wzrost wartości wspomnianego wskaźnika obciążenia demograficznego jaki dokonał się w ostatnich latach (rys. 6). Od 2010 roku wskaźnik ten wzrósł o ponad 5 punktów. Jest to jednocześnie wzrost znacznie mniejszy niż w województwie małopolskim (15) czy w kraju (20).



Rysunek 5. Wskaźniki obciążenia demograficznego dla Gminy Podegrodzie na tle kraju, województwa małopolskiego i powiatu nowosądeckiego w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL



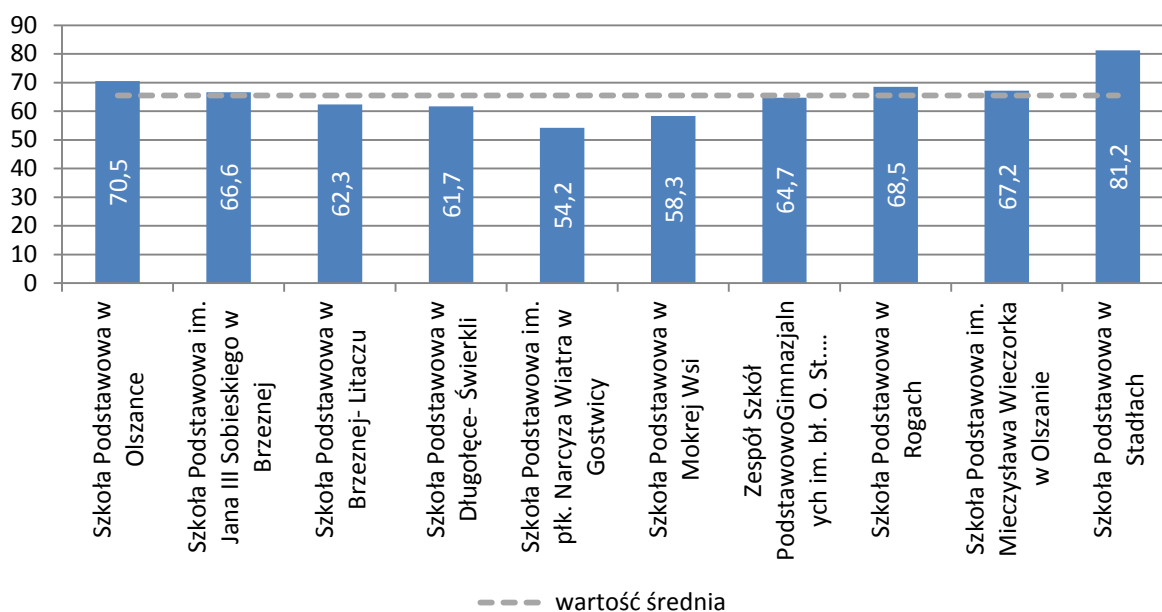
Rysunek 6. Wskaźnik obciążenia demograficznego w latach 2010-2015 w Gminie Podegrodzie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL

3.2. Poziom edukacji i kapitał ludzki

Jednym ze wskaźników, który może świadczyć o jakości kształcenia szkół na poziomie podstawowym są wyniki egzaminów po VI klasie. Jest to tzw. sprawdzian szóstoklasisty – zestandaryzowany, powszechny egzamin o charakterze ponadprzedmiotowym. Sprawdza on umiejętności czytania ze zrozumieniem, pisania, korzystania z informacji oraz wykorzystywania wiedzy w praktyce. Uczniowie mogą uzyskać na egzaminie wynik od 0 do 40 punktów. W niniejszej diagnozie wyniki zostały przedstawione w jednostkach procentowych, dzięki czemu czytelnikowi łatwo wyobrazić sobie poziom uzyskanych przez uczniów wyników, dodatkowo wartości procentowe można porównywać z innymi wynikami uczniów, np. z egzaminów gimnazjalnych. Na rysunku 7 porównano wyniki uzyskane w poszczególnych szkołach Gminy Podegrodzie w 2015 roku ze średnią gminy wynoszącą 65,5%. Pięć szkół otrzymało wynik niewiele niższy niż średnia dla całej gminy,

jednakże w skali kraju nie był to wynik niski. Średni wynik dla powiatu wyniósł 65,6%, zaś w województwie 69,5%. Świadczy to o dobrym poziomie nauczania w gminnych szkołach podstawowych.



Rysunek 7. Przeciętne wyniki sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej uzyskiwane przez uczniów szkół podstawowych w Gminie Podęgorzie w roku 2015 [%] w porównaniu ze średnią dla całej gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.oke.krakow.pl, dnia 04.03.2017 r.

Z kolei, o jakości kształcenia placówek gimnazjalnych świadczyć mogą wyniki egzaminów gimnazjalnych. Jak możemy zauważyć w tabeli 10 w 2015 roku wyniki uczniów Gminy Podęgorzie nie odbiegały od średnich wyników dla powiatu, województwa i kraju.

Tabela 1. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gminie Podęgorzie na tle porównywanych jednostek w 2015 roku

Jednostka terytorialna	Część humanistyczna	Część matematyczno-przyrodnicza
Polska	63	49
Województwo małopolskie	63	51
Powiat nowosądecki	61	49
Gmina Podęgorzie	61	50
Zespół Szkół Podstawowo-Gimnazjalnych w Podęgorziu Gimnazjum	62,6	54,7
Gimnazjum w Brzeznej	60,3	44,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.oke.krakow.pl, dnia 04.03.2017 r.

3.3. Pomoc społeczna i dysfunkcja rodziny

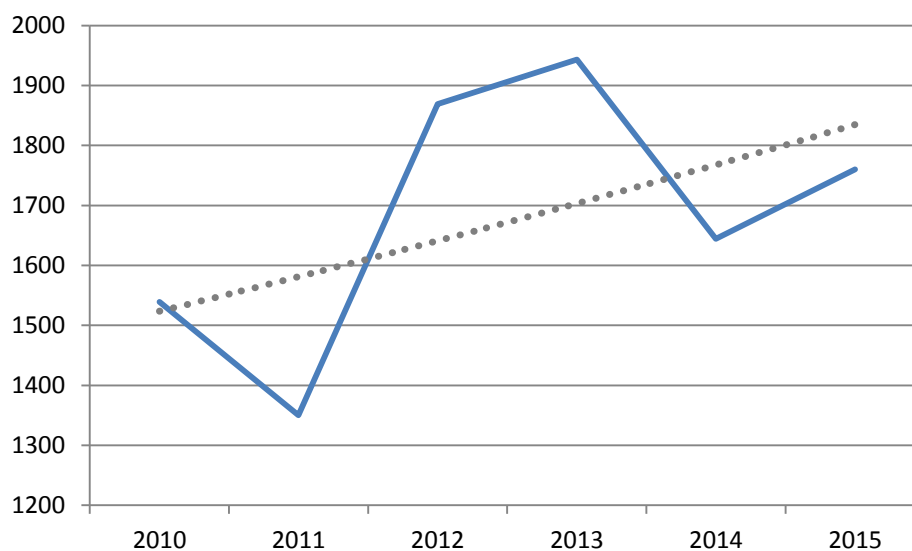
W latach 2010-2015 liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej ulegała zmianom - odsetek osób objętych pomocą sięgał od ok. 10 do 15% liczby ludności gminy (tab. 2). Od roku 2010 zaobserwować można jednak stopniowy trend wzrostowy liczby osób korzystających z pomocy (rys. 8). Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2015 roku najczęściej udzielał pomocy ze

względu na: ubóstwo, potrzebę ochrony macierzyństwa, bezrobocie, długotrwałą lub ciężką chorobę oraz niepełnosprawność (rys. 9).

Tabela 2. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2010-2015

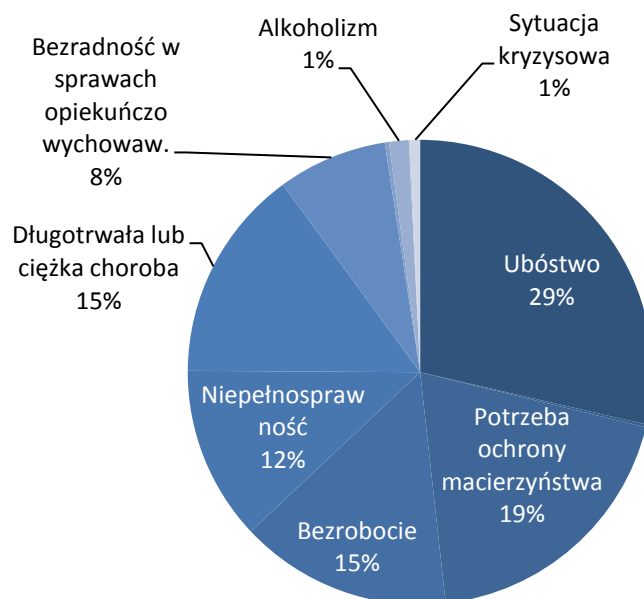
Lata	Liczba rodzin objętych pomocą	Liczba osób korzystających z pomocy, łącznie z członkami rodzin	Udział osób korzystających z pomocy w ludności ogółem
2010	383	1539	12,56%
2011	310	1350	10,89%
2012	474	1869	15,02%
2013	500	1943	15,35%
2014	404	1644	13,06%
2015	416	1760	13,83%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS



Rysunek 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Podegrodzie w latach 2010-2015 wraz z linią trendu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS



Rysunek 9. Powody przyznania pomocy społecznej w Gminie Podegrodzie w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS

Wywiad pogłębiony z pracownikiem GOPS dostarczył informacji, że na terenie gminy brak jest obszarów o szczególnej koncentracji rodzin korzystających z pomocy społecznej – są to pojedyncze domy rozsiane po poszczególnych miejscowościach.

Do najpoważniejszych problemów społecznych należą uzależnienia. Określenie rzeczywistej liczby osób uzależnionych od alkoholu na terenie Gminy Podegrodzie nie jest możliwe. Dane GOPS dotyczące rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu dotyczą tylko tych przypadków, kiedy jako powód wystąpienia o wsparcie wskazano alkoholizm. Najczęstsze przyczyny popadania w alkoholizm to: uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, utrata zatrudnienia oraz brak celów życiowych.

Bardzo często problem alkoholu w rodzinie skorelowany jest z występowaniem przemocy. Wśród mieszkańców Gminy Podegrodzie nastąpił wysoki wzrost świadomości na temat zjawiska przemocy oraz instytucjach udzielających pomocy, o czym świadczy wzrastająca liczba Niebieskich Kart (tab. 3).

Tabela 3. Liczba założonych Niebieskich Kart oraz liczba rodzin z problemem alkoholowym

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba założonych Niebieskich Kart	6	5	17	16	11	11
Liczba rodzin z problemem alkoholowym	19	20	20	21	16	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS

3.4. Bezrobocie

Mimo, że bezrobocie w województwie Małopolskim jest najniższe w całym kraju (stopa bezrobocia 8,3 przy średniej krajowej 9,7), to gmina Podegrodzie i szerzej powiat nowosądecki mają najgorsze wskaźniki bezrobocia w skali całego województwa. Od 2014 r. liczba zarejestrowanych

osób bezrobotnych wolno, ale systematycznie maleje. Obecnie w gminie notuje się 688 osób bez pracy. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym dla gminy, powiatu i województwa został przedstawiony w tab. 4.

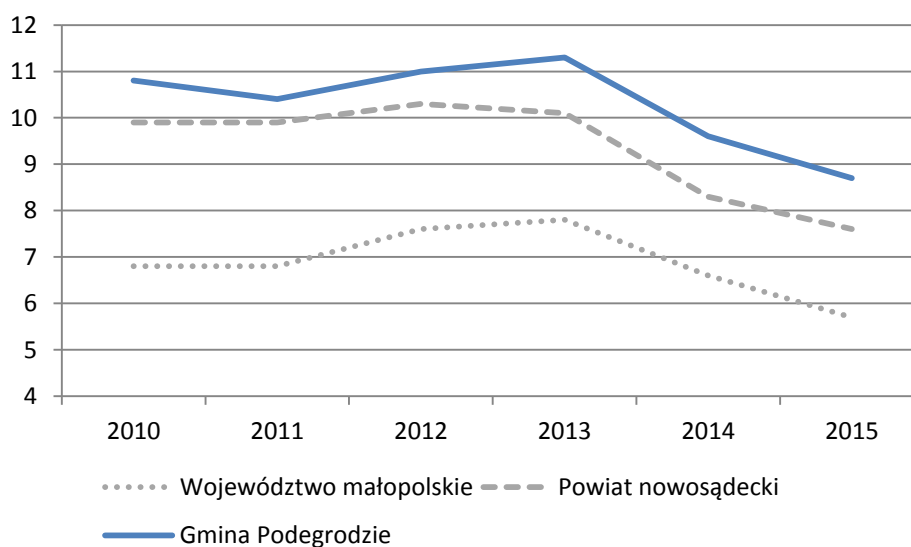
Rozkład bezrobocia w gminie i powiecie w ciągu ostatnich kilku lat jest wysoce skorelowany. Podobna jest dynamika i amplituda zmian. Widać jednak, że poprawa na rynku pracy w powiecie nowosądeckim następuje szybciej niż w gminie Podegrodzie (rys. 10).

Głównym motorem wzrostu terenu Sądecczyzny jest miasto Nowy Sącz, którego oddziaływanie w niewielkim stopniu przekłada się na okalające je gminy, w tym na Gminę Podegrodzie. Niskie wskaźniki w zakresie rynku pracy w głównej mierze determinowane mogą być przez względnie słabą pozycją konkurencyjną Nowego Sącza, który nie jest w stanie absorbować podaży na regionalnym rynku pracy w sposób zbliżony do innych głównych ośrodków w województwie. Ponadto, obiektywnie trudno oczekiwać wyższej innowacyjności gospodarek na poziomie gminnym. Jednak poprawy wskaźników może dostarczyć dyfuzja innowacji płynąca ze strony centralnego ośrodka w subregionie.

Tabela 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Obszar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Województwo małopolskie	6,8	6,8	7,6	7,8	6,6	5,7
Powiat nowosądecki	9,9	9,9	10,3	10,1	8,3	7,6
Gmina Podegrodzie	10,8	10,4	11,0	11,3	9,6	8,7

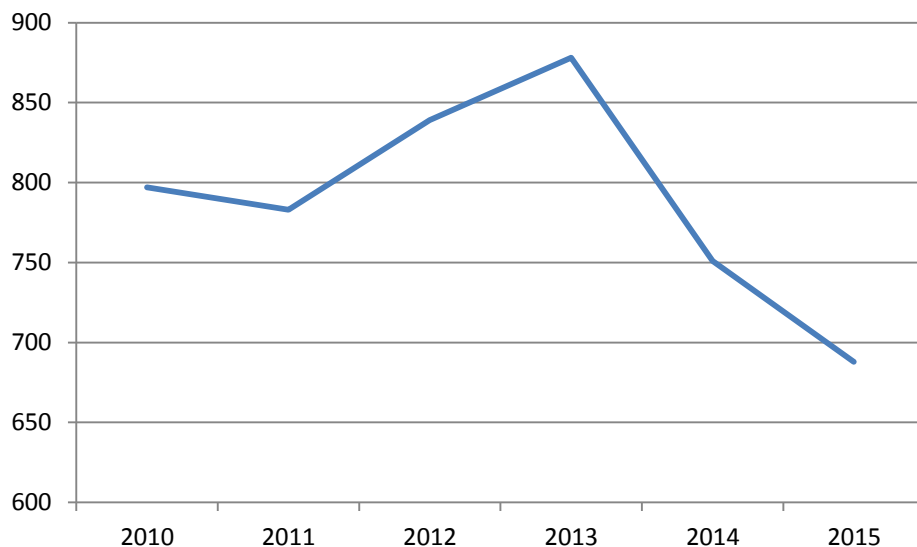
Źródło: GUS BDL



Rysunek 10. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym Gminy Podegrodzie w latach 2010 – 2015 na tle powiatu i województwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy Podegrodzie do roku 2013 systematycznie wzrastała (rys. 11). Od 2014 roku obserwuje się dynamiczny spadek bezrobocia.

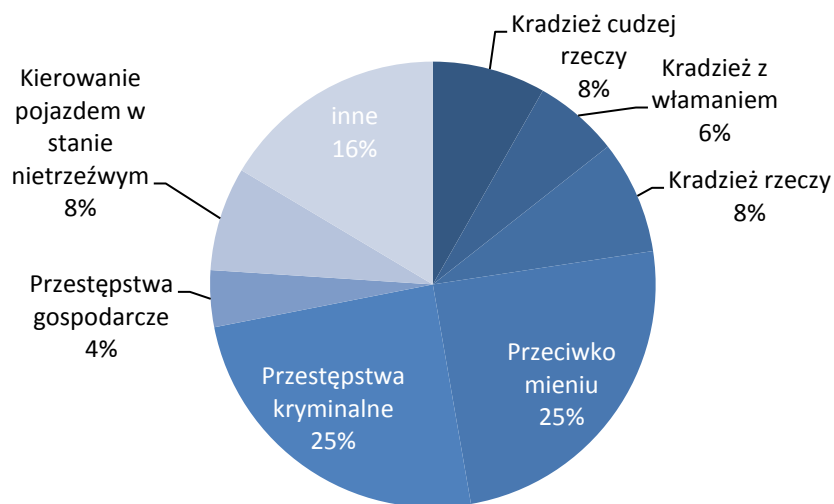


Rysunek 11. Liczba bezrobotnych mieszkańców Gminy Podęgorz w latach 2010 – 2015
Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL

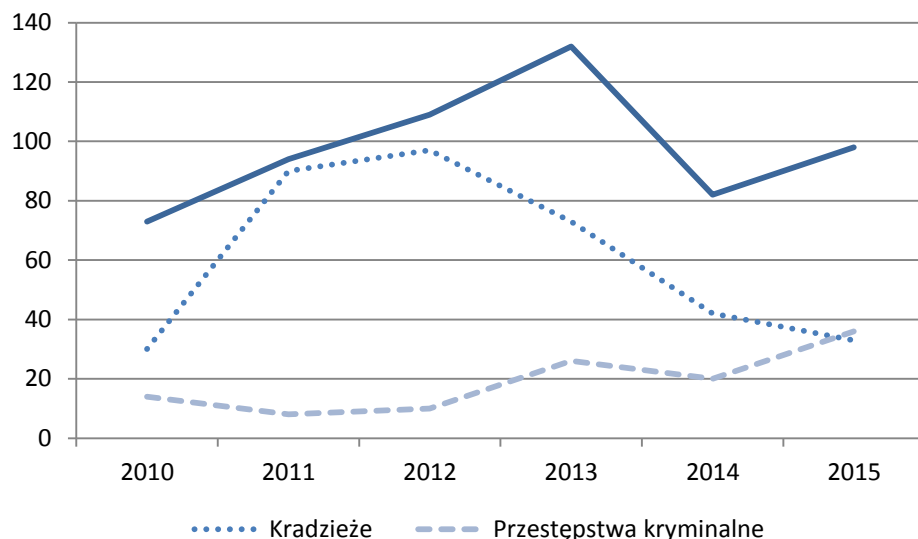
3.6. Bezpieczeństwo publiczne

Teren Gminy Podęgorz podlega i obsługiwany jest przez Komisariat Policji w Starym Sączu. Zgodnie z danymi Komisariatu Policji w 2015 r. na obszarze Gminy Podęgorz odnotowano łącznie 98 przestępstw. Głównie były to kradzieże (ok. 34% popełnionych przestępstw) oraz przestępstwa kryminalne - 25% (rys 12). Na przestrzeni lat 2010-2015 widać wzrostową tendencję ogólnej liczby popełnianych przestępstw (rys.13). Od 2012 roku szybko maleje liczba dokonanych kradzieży, lecz wzrasta liczba przestępstw kryminalnych.

Gmina uchodzi za spokojną okolicę, gdzie nie dochodzi do większych zagrożeń. Popełniane przestępstwa często są skorelowane ze zdiagnozowanymi w poprzednim rozdziale dysfunkcjami rodziny oraz bezrobociem.



Rysunek 12. Rodzaje przestępstw popełnionych na terenie Gminy Podęgorz w 2015 roku
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Policji



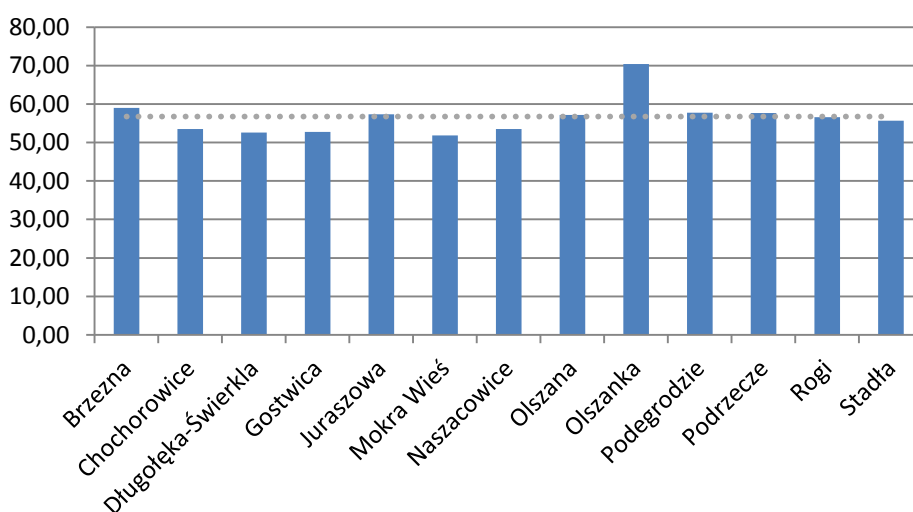
Rysunek 13. Liczba przestępstw popełnionych na terenie Gminy Podegrodzie w latach 2010-2015, w tym liczba kradzieży oraz liczba przestępstw kryminalnych
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Policji

3.7. Aktywność społeczna i obywatelska mieszkańców

Aktywność społeczności lokalnej może mieć istotny wpływ na zmiany zachodzące w ich otoczeniu.

Jednym z przejawów aktywności mieszkańców są organizacje pozarządowe działające na terenie gminy. Łącznie jest ich 34, jednak najaktywniejszymi działaniami charakteryzują się trzy spośród nich: Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejski w Stadłach, Ludowy Klub Sportowy „GRÓD” w Podegrodziu oraz Regionalne Stowarzyszenie Diabetyków w Podegrodziu.

Jedną z podstawowych form uczestnictwa w życiu publicznym obywatela jest prawo wyborcze. Frekwencja wyborcza w wyborach do Sejmu RP w 2015 r. wynosiła w całej gminie 56,73%, a liczba obywateli uprawnionych do głosowania na terenie Gminy Podegrodzie wyniosła 9453. Najlepszą frekwencję odnotowano w Olszance, a najniższą w Mokrej Wsi (rys. 14).



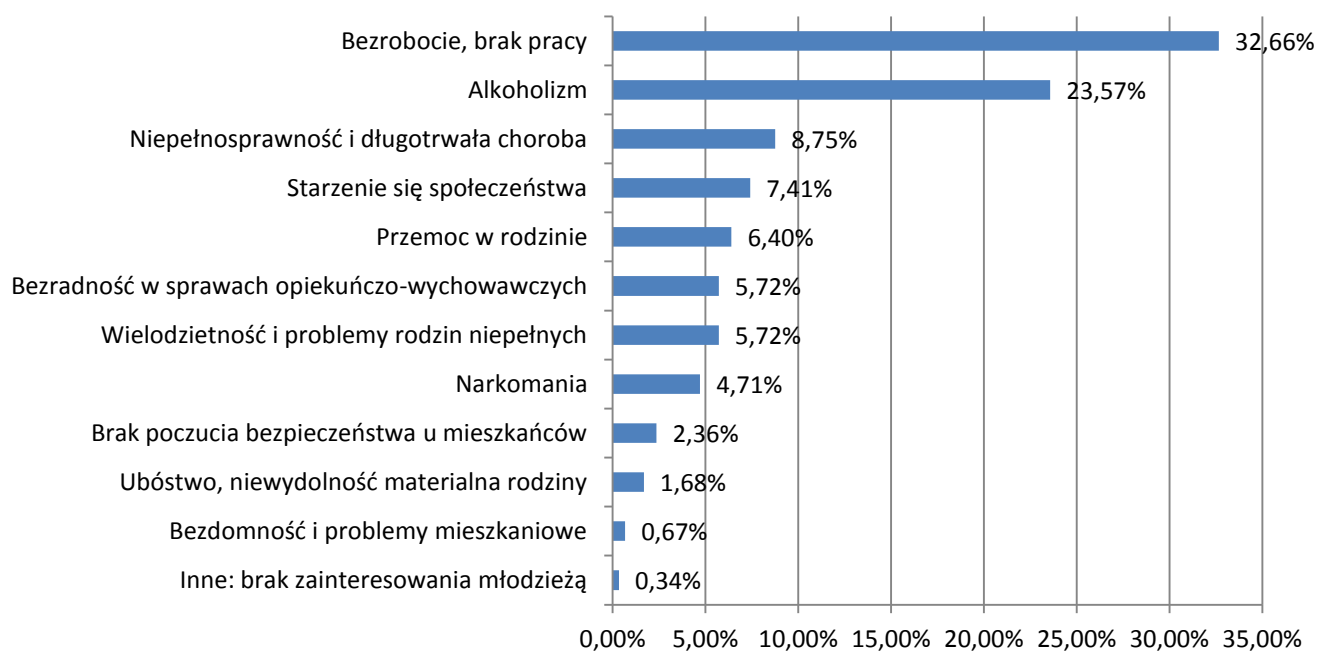
Rysunek 14. Frekwencja wyborcza w wyborach do Sejmu RP w 2015 r. w poszczególnych sołectwach na tle frekwencji Gminy Podegrodzie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://parlament2015.pkw.gov.pl>, dnia 04.03.2017 r.

3.8. Wyniki badań ankietowych

W 2013 roku przeprowadzono badanie ankietowe wśród mieszkańców Gminy Podegrodzie w ramach opracowania "Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Podegrodzie na lata 2014 – 2020". W badaniu wzięło udział 116 osób i miało ono charakter anonimowy.

Jedno z pytań dotyczyło wskazania problemów społecznych uważanych za najważniejsze na terenie Gminy Podegrodzie. Wyniki ankiety przedstawiono na rys. 15. Mieszkańcy najczęściej wskazywali bezrobocie oraz alkoholizm.



Rysunek 15. Wskazanie problemów społecznych na terenie gminy

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Podegrodzie na lata 2014 – 2020

4. Analiza zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych

Obecny stan zagospodarowania oraz dalszego rozwoju gminy został przedstawiony w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania. Opracowanie dokonuje analizy całej powierzchni gminy w zakresie zagadnień przestrzenno-funkcjonalnych. Poniżej przedstawiono najważniejsze elementy wchodzące w skład struktury funkcjonalnej Gminy Podegrodzie.

4.1. Położenie gminy

Gmina Podegrodzie usytuowana jest w południowo-wschodniej części województwa małopolskiego i stanowi jedną z 127 gmin wiejskich tegoż województwa. Położona jest w zachodniej części powiatu nowosądeckiego (rys. 16).

Gmina Podegrodzie położona jest na lewym brzegu Dunajca, w centrum Kotliny Sądeckiej. Leży na wysokości ok. 340 m n.p.m. Oddalona jest od Nowego Sącza o około 12 km. Bezpośrednio graniczy z następującymi gminami: Stary Sącz, Nowy Sącz, Limanowa, Łącko, Łukowica i Chełmiec. Gmina Podegrodzie otoczona jest przez fliszowe wzgórza, porozcinane licznymi wąwozami, strumieniami i lasami. Środowisko naturalne cechuje bogactwo fauny i flory.

W skład gminy wchodzi sołectwa: Brzezna, Chochorowice, Długołęka-Świerkla, Gostwica, Juraszowa, Mokra Wieś, Naszacowice, Olszana, Olszanka, Podegrodzie, Podrzecze, Rogi, Stadła. Siedzibą gminy jest Podegrodzie.



Rysunek 16. Położenie Gminy Podegrodzie na tle powiatu nowosądeckiego

Źródło: Opracowanie własne

Gmina Podegrodzie zajmuje powierzchnię 65 km², co stanowi 4,2% powierzchni powiatu nowosądeckiego. Obszar gminy w 2015 roku zamieszkiwany był przez 12 849 osób, a więc gęstość zaludnienia osiągnęła 198 os/km² (wg. danych GUS BDL). Porównanie Gminy Podegrodzie z pozostałymi gminami powiatu nowosądeckiego zawarto w tabeli 5.

Tabela 5. Porównanie gmin powiatu nowosądeckiego

L.p.	Nazwa jst	Liczba ludności [os.]	Powierzchnia [km ²]	Gęstość zaludnienia [os./km ²]
1.	Chełmiec (w)	27 689	112	247
2.	Gródek nad Dunajcem (w)	9 216	88	105
3.	Grybów (m)	6 051	17	357
4.	Grybów (w)	24 825	154	162
5.	Kamionka Wielka (w)	10 140	65	156
6.	Korzenna (w)	14 242	107	133
7.	Krynica-Zdrój (mw)	16 858	145	116
8.	Łabowa (w)	5 921	119	50
9.	Łącko (w)	16 187	132	122
10.	Łososina Dolna (w)	10 776	85	127
11.	Muszyna (mw)	11 676	141	83
12.	Nawojowa (w)	8 489	50	169
13.	Piwniczna-Zdrój (mw)	10 673	126	84
14.	Podegrodzie (w)	12 849	65	198
15.	Rytro (w)	3 857	42	92
16.	Stary Sącz (mw)	23 445	101	232
	Powiat nowosądecki	212 894	1549	137

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Objaśnienia: m - gmina miejska, w – gmina wiejska, mw – gmina miejsko-wiejska

4.2. Funkcje spełniane przez Gminę Podegrodzie

Gmina Podegrodzie ma charakter typowo wiejski. Ze względu na brak rozwiniętego przemysłu ciężkiego, większość mieszkańców pracuje w gminach ościennych. Gmina stanowi zatem dla mieszkańców miejsce odpoczynku i prowadzenia życia rodzinnego z dala od miejskiego zgiełku.

Rzeźba terenu, gleby oraz klimat uwarunkowany położeniem w środkowej partii Kotliny Sądeckiej stwarza dobre warunki do produkcji rolniczej i sadowniczej. Dodatkowym atutem przemawiającym za rozwojem specjalizacji upraw sadowniczych są powstające zakłady zajmujące się składowaniem, przetwórstwem i sprzedażą owoców.

Gmina sąsiaduje bezpośrednio z Nowym Sączem, lecz wpływ tego miasta na koniunkturę gminy jest ograniczony. Nie obserwuje się rozwoju handlu i usług w takim stopniu jak w przypadku gmin ościennych dużych ośrodków miejskich Małopolski.

Podegrodzie uznawane było zawsze za główny ośrodek Lachów Sądeckich, ośrodek gdzie były kultywowane ich tradycje i zwyczaje. W 1937 roku przy szkole rolniczej został założony Folklorystyczny Zespół Regionalny - "Podegrodzie", który aktywnie działa do dzisiaj. Od 1931 r. na wsiach zaczęły powstawać koła cieszące się dużą popularnością i zrzeszające znaczną ilość członków.

Gmina Podegrodzie, ze względu na walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz położenie w sąsiedztwie dużych ośrodków turystycznych ma także ogromny potencjał turystyczny, głównie w zakresie tzw. turystyki weekendowej. Rolniczy charakter gminy stwarza ponadto możliwość uzupełnienia oferty turystycznej o agroturystykę, która ostatnio znajduje coraz szersze grono odbiorców.

Możliwości rozwoju gminy stwarza atrakcyjne położenie w spokojnej okolicy, przy jednocześnie zapewnionej dogodnej komunikacji z większymi ośrodkami. Gmina ma także możliwości rozwoju turystyki, zwłaszcza agroturystyki, jako alternatywy dla prowadzenia produkcji rolniczej. Niezbędne jest zatem zintensyfikowanie polityki promocyjnej gminy, w celu wyeksponowania jej niezaprzeczalnych walorów dla potencjalnych inwestorów.

4.3. Struktura użytkowania przestrzeni

Gmina Podegrodzie zajmuje powierzchnię 65 km², z czego ok. 70% stanowią użytki rolne. Ze względu na znaczne wykorzystanie rolnicze, gminę cechuje mały jak na okolicę podgóorską udział lasów (17,38%) w ogólnej powierzchni gminy. Tereny zabudowane i zurbanizowane stanowią 3,28%. Pozostałe formy użytkowania stanowią mniej niż 4% powierzchni gminy. Wśród użytków rolnych przeważają grunty orne, które stanowią ok. 67% wszystkich gruntów użytkowanych rolniczo. Szczegółowe zestawienie przedstawia tabela 6.

Tabela 6. Struktura użytkowania terenu w Gminie Podegrodzie

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]	Odsetek powierzchni gminy [%]
Powierzchnia ogółem	6 473	-
Użytki rolne, w tym:	4 520	69,83%
- grunty orne	3 052	47,15%
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	1 483	22,91%
Grunty zabudowane i zurbanizowane	212	3,28%
Pozostałe grunty	258	3,99%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Rolnictwo Gminy jest bardzo rozdrobnione. Najliczniejszą grupę gospodarstw stanowią gospodarstwa do 5,00 ha powierzchni, stanowi to aż 87,6% ogólnej liczby gospodarstw w gminie. Na 2439 rodzin posiadających ziemię, przypada 4120 ha użytków rolnych, co daje 1,7 ha średnio na statystyczną rodzinę. Przeciętna wielkość gospodarstwa w gminie wynosi 2,13 ha powierzchni ogólnej. Produkcja rolna gminy to produkcja przede wszystkim zbożowa, ziemniaki, owoce, uprawy sadownicze, żywiec wołowy, wieprzowy i mleko. Tylko ¼ gospodarstw rolnych w gminie to gospodarstwa towarowe.¹

4.4. Dziedzictwo kulturowe

Obszar całej Gminy Podegrodzie nasycony jest dużą ilością dóbr kultury materialnej. Spośród zespołów zabytkowych wymienić można następujące:

- Dwór Stadnickich w Brzeznej,
- Kościół Podwyższenia Krzyża Świętego w Brzeznej-Strzygańcu,
- Kaplica Świętej Trójcy w Chochorowicach,
- Kaplica Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Długołęce-Świerkli,
- Kaplica Jezusa Chrystusa Frasobliwego w Juraszowej,
- Grodzisko w Naszacowicach,
- Kaplica św. Jana Chrzciciela w Olszance,
- Kaplica św. Jana Nepomucena w Mokrej Wsi,
- Kaplica Matki Boskiej Anielskiej w Mokrej Wsi,
- Kościół św. Jakuba Apostoła w Podegrodziu,
- Kaplica św. Anny w Podegrodziu,
- Kaplica św. Sebastiana w Podegrodziu,
- Kaplica Świętej Trójcy w Podegrodziu,

¹ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Podegrodzie na lata 2014 – 2020, 2013 r.

- Kaplica św. Zofii w Podegrodziu,
- "Stara Plebania" w Podegrodziu,
- Zagroda Lachowska "Kubalówka" w Podegrodziu,
- Kaplica św. Franciszka z Asyżu w Podrzeczu,
- Kaplica Męki Pańskiej w Rogach,
- Skansen Rzeźby Monumentalnej w Rogach,
- Cmentarz ewangelicki w Stadłach,
- Liczne murowane i drewniane kapliczki w całej gminie.

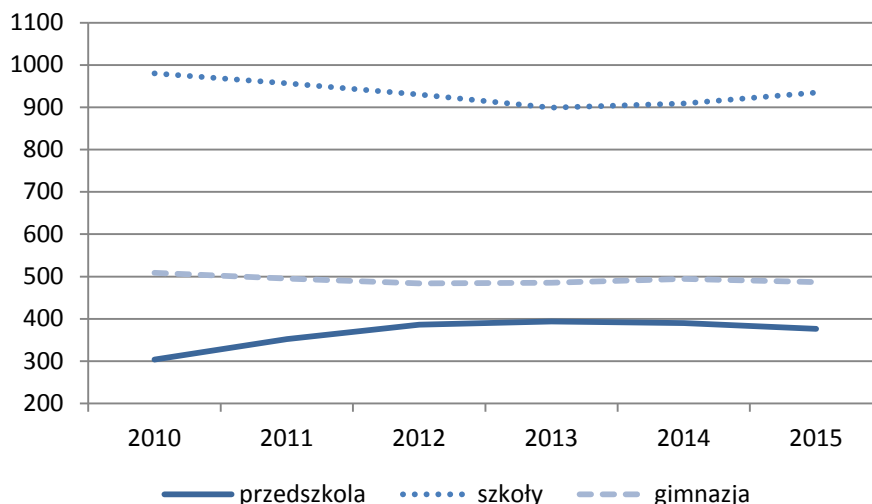
4.6. Stan infrastruktury społecznej

Placówki oświatowe

Na terenie gminy funkcjonują następujące placówki oświatowe: 9 szkół podstawowych, 1 gimnazjum, 1 zespół szkół podstawowo-gimnazjalnych, 2 przedszkola samorządowe i 1 gminny żłobek:

- Szkoła Podstawowa im. Jana III Sobieskiego w Brzeznej,
- Szkoła Podstawowa im. Ojca Świętego Jana Pawła II w Brzeznej-Litaczu,
- Szkoła Podstawowa w Długołęce-Świerkli,
- Szkoła Podstawowa im. pła Narcyza Wiatra w Gostwicy,
- Szkoła Podstawowa w Mokrej Wsi,
- Szkoła Podstawowa im. Mieczysława Wieczorka w Olszanie,
- Szkoła Podstawowa im. Świętej Kingi w Olszance,
- Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich w Rogach,
- Szkoła Podstawowa w Stadłach,
- Gimnazjum im. Św. Jadwigi Królowej w Brzeznej,
- Zespół Szkół Podstawowo-Gimnazjalnych im. Bł. Ojca Stanisława Papczyńskiego w Podegrodziu,
- Gminne Przedszkole w Brzeznej,
- Gminne Przedszkole w Podegrodziu,
- Gminny Żłobek w Podegrodziu.

Dotadni przyrost naturalny skutkuje tym, że liczba dzieci uczęszczających do szkół podstawowych oraz gimnazjum z roku na rok nie ulega znaczącym zmianom. Z kolei liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym stopniowo wzrasta, co może być związane z większą dostępnością tego typu placówek (rys. 17).

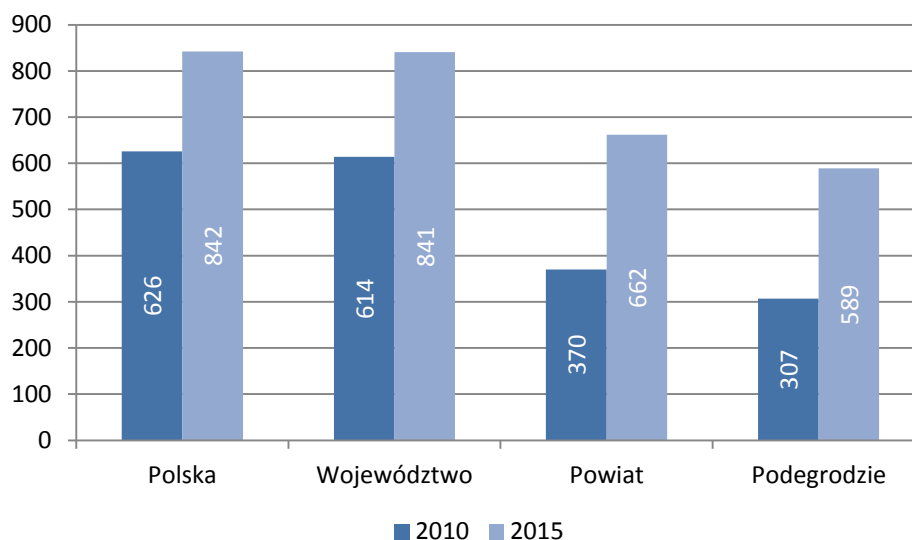


Rysunek 17. Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego, szkołach podstawowych i gimnazjach w Gminie Podegrodzie w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Miernikiem dostępności placówek oświaty może być wskaźnik liczby dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat. Według danych GUS w 2015 r. na terenie gminy funkcjonowało 14 obiektów wychowania przedszkolnego, w tym 18 oddziałów, co dało 235 miejsc dla dzieci. Wskaźnik liczby dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w gminie aktualnie jest niższy od wartości dla kraju, województwa małopolskiego i powiatu nowosądeckiego, lecz widoczna jest dynamiczna tendencja wzrostowa (rys. 18).

O jakości nauczania stanowią m.in. wyniki uczniów uzyskane w sprawdzianie szóstoklasisty oraz egzaminie gimnazjalnym, których wyniki przedstawiono w rozdz. 3. 2. Poziom edukacji i kapitał ludzki.



Rysunek 18. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w gminie na tle kraju, województwa małopolskiego i powiatu nowosądeckiego w roku 2010 i 2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Kultura²

Podegrodzie to stolica regionu Lachów Sądeckich. Tradycję, folklor i kulturę lachowską rozstawiają zespoły: Podegrodzcy Chłopczy, Regionalny Zespół "Małe Podegrodzie", Regionalny Zespół Pieśni i Tańca "Podegrodzie". Uczestniczą one nie tylko w krajowych imprezach, ale także w konkursach o zasięgu międzynarodowym.

Koordynatorem ruchu kulturalnego i artystycznego jest **Gminny Ośrodek Kultury**. W celu promowania kultury lachowskiej organizuje imprezy o ogólnopolskim zasięgu. Są to m.in. Druzbacka, Pastuszkowe Kolędowanie, Lachowskie Lato. W celu promowania kultury lachowskiej Urząd Gminy Podegrodzie wraz z Biblioteką Gminną i GOK-iem podjęli się publikowania książek i prasy o tematyce lachowskiej.

Gminny Ośrodek Kultury w Podegrodziu posiada stałe zaplecze w postaci min: sali widowiskowej, pomieszczenia małej poligrafii, pracowni plastycznej, ceramicznej, malarskiej czy też np. sali konferencyjnej. Jego filie znajdują się w następujących miejscowościach: Mokra Wieś, Podrzecze, Naszacowice, Brzezna - Litacz. W ramach Gminnego Ośrodka Kultury prowadzone są następujące formy pracy:

- Kółko plastyczne (Mokra Wieś, Podrzecze, Naszacowice).
- Szkołka Muzykowania Ludowego,
- Szkołka ceramiczna,
- Szkołka rysunku na szkle,
- Szkołka haftu podegrodzkiego.

Prace prowadzone w ramach działalności Gminnego Ośrodka Kultury wiążą się również z organizowaniem i uczestnictwem w licznych imprezach:

a) o zasięgu wojewódzkim:

- „Druzbacka” - Konkurs Muzyk, Instrumentalistów, Śpiewaków Ludowych i Druzbów Weselnych (maj);
- „Pastuszkowe Kolędowanie” - Ogólnopolskie Spotkania Dziecięcych i Młodzieżowych Grup Kolędniczych (styczeń);

b) o zasięgu powiatowym:

- Powiatowy Przegląd Podłaźniczek i Ekspонатów Kolędniczych (grudzień);

c) o zasięgu gminnym:

- Przegląd Zespołów Kolędniczych (styczeń);
- Udział w Przeglądzie w Mystkowie - Grupa Kolędnicza „Herody” i „Szopka z Podegrodzia (styczeń);
- Wieczory Kolęd w Mokrej Wsi, Brzeznej - Litaczu (styczeń - luty);
- Karnawał Góralski w Bukowinie Tatrzańskiej (luty);
- Całoroczne imprezy okolicznościowe np. Dzień Babci i Dziadka (21 styczeń);
- Dzień Kobiet w Podrzeczu filia GOK (marzec);
- Dzień Działacza Kultury;
- Konkurs Palm Wielkanocnych (Niedziela Palmowa);
- Koncert charytatywny dla Bartka;
- Przedstawienie pt. „Sługa Maryi” o życiu błogosławionego o. Stanisława Papczyńskiego;
- Warsztaty ginących zawodów (hafciarskiego, garncarskiego, ceramicznego, malarskiego na szkle, muzykowania ludowego);

² Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Podegrodzie na lata 2014 – 2020, 2013 r.

- Wystawa „Sądeckizna sto lat temu” w fotografii Wojciecha Migacza (4 sierpień);
- 50- lecie par małżeńskich;
- Promocja książki i płyty „Wesele Podegrodzkie”.

Gminny Ośrodek Kultury w Podegrodziu w ramach pracy archiwizuje i zapisuje tradycyjne obrzędy i zwyczaje ludowe, informacje dotyczące historii i dnia dzisiejszego gminy, legendy i opowiadania związane z Podegrodziem i innymi miejscowościami. Ze zgromadzonych i opracowanych materiałów bardzo często korzystają uczniowie szkół podstawowych, gimnazjów i szkół średnich, a także osoby piszące prace licencjackie i magisterskie na temat kultury lachowskiej czy Podegrodzia.

Podsumowując w 2015 roku na terenie gminy Podegrodzie widniało 258 członków grup artystycznych, w tym: 96 członków organizacji teatralnych, 50 członków organizacji muzycznych-instrumentalnych, 12 wokalistów i śpiewających w chórach, 80 w dziale folklorystycznym (ludowe, pieśni i tańca, kapele) oraz 20 osób zajmujących się tańcem.³

W budynku Biblioteki Gminnej w Podegrodziu mieści się **Muzeum Lachów Sądeckich** im. Zofii i Stanisława Chrzęstowskich. Muzeum jest największą na Sądecku regionalną placówką tego typu powstałą ze zbiorów prywatnych. Ekspozycja poświęcona jest tradycyjnej kulturze materialnej regionu lachowskiego: rolnictwu, wiejskim rzemiosłom takim jak: garncarstwo, kowalstwo, obróbka drewna i włókna. Prezentowana jest również współczesna sztuka ludowa oraz plastyka obrzędowa, związana z tradycyjnymi świętami rodzinnymi i dorocznymi: różdżki weselne, palmy wielkanocne, wieńce dożynkowe, szopki, gwiazdy kolędnicze, turonie, konik. Ekspozowane są oryginalne świąteczne stroje podegrodzkie, na których można podziwiać do perfekcji doprowadzone zdobnictwo wiejskich ubiorów. Wystawę etnograficzną w podegrodzkim Muzeum uzupełnia poświęcona przeszłości regionu ekspozycja archiwalnych zdjęć wiejskiego fotografa Wojciecha Migacza żyjącego w Gostwicy w latach 1874 – 1944. Osobny zakres tematyczny prezentuje wystawa pt. "Archeologia Podegrodzia i okolic Nowego Sącza". W podegrodzkim Muzeum odbywają się lekcje muzealne, pogadanki o kulturze i regionie, odgrywa ono także ważną rolę na regionalnej ścieżce edukacyjnej.⁴

W dziedzinie kultury działania prowadzi także **Biblioteka Gminna w Podegrodziu**. Księgozbiór biblioteki liczy 16 923 woluminy i obejmuje literaturę piękną (polską i obcą), literaturę dla dzieci i młodzieży, popularno-naukową i regionalną. W efekcie prowadzonej z czytelnikami pracy zachodzą pozytywne zmiany. Potwierdzają je dane statystyczne, mówiące o systematycznym wzroście liczby czytelników korzystających z różnych form działalności biblioteki.

Biblioteka Gminna w Podegrodziu posiada czytelnię a filie biblioteczne kąciki czytelnicze, gdzie czytelnicy i osoby odwiedzające bibliotekę mogą korzystać z czasopism i zbiorów udostępnianych na miejscu. Od roku 2004 Biblioteka w Podegrodziu posiada kącik internetowy złożony z trzech stanowisk komputerowych z bezpłatnym dostępem do Internetu. Biblioteka Gminna w Podegrodziu ściśle współpracuje z Muzeum Okręgowym w Nowym Sączu poprzez opiekę i udostępnianie Muzeum Lachów Podegrodzkich im. Zofii i Stanisława Chrzęstowskich w Podegrodziu. W celu popularyzacji książki i upowszechniania czytelnictwa Biblioteka Gminna organizuje:

- Całoroczny konkurs na najlepszego czytelnika,
- Okolicznościowe wystawy,

³ GUS Bank Danych Lokalnych

⁴ <http://www.podegrodzie.pl/>, dnia 09.03.2017 r.

- Lekcje biblioteczne w bibliotece i muzeum regionalnym,
- Pogadanki o folklorze, historii regionu Lachów Podegrodzkich oraz o archeologii Podegrodzia i okolic Nowego Sącza,
- Kiermasze książek (maj/czerwiec),
- Kiermasz z okazji Dnia Dziecka,
- kiermasz z okazji św. Mikołaja (listopad/grudzień),
- Spotkania autorskie,
- Wakacje z biblioteką,
- Spotkania w ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom”,
- Jesienne spotkania z poezją.

Za pracę z dziećmi i młodzieżą Biblioteka Gminna w Podegrodziu otrzymała Wielki Laur Piękniejszej Strony Świata.

Zestawienie filii bibliotecznych przedstawiono w tab. 7.

Tabela 7. Filie Biblioteki Gminnej w Podegrodziu

Nazwa	Lokalizacja	Księgozbiór [szt.]	Liczba czytelników [os.]	Liczba dzieci i młodzieży wśród czytelników [os.]	Liczba odwiedzin	Liczba wypożyczeń
Filia Biblioteki Gminnej w Gostwicy	Pomieszczenie przy Szkole Podstawowej	6364	160	104	2738	7385
Filia Biblioteki Gminnej w Olszanie	W budynku Szkoły Podstawowej	8583	390	126	4489	9851
Filia Biblioteki Gminnej w Brzeznej	W budynku prywatnym	5102	186	109	2363	8183

Źródło: <http://www.podegrodzie.pl/>, dnia 09.03.2017 r.

Zwieńczeniem obchodów 1000-lecia miejscowości i parafii Podegrodzie w 2015 roku była publikacja monografii „**Podegrodzie i Gmina Podegrodzka. Zarys Dziejów**”. Zawiera ona wielowiekową syntezę historii Ziemi Podegrodzkiej. Jest pierwszą książką naukową o życiu mieszkańców miejscowości i okolic. Przedstawia fakty począwszy od zarania dziejów po współczesność. Prezentuje wydarzenia o charakterze lokalnym oraz te o szerszym zasięgu, które miały wpływ na losy Ziemi Sądeckiej. Praca powstała pod redakcją prof. Feliksa Kiryka, a zespół autorski tworzyli przeważnie pracownicy naukowcy uczelni krakowskich oraz doświadczeni autorzy miejscowi.⁵

⁵ <http://www.podegrodzie.pl/>, dnia 09.03.2017 r.

Opieka zdrowotna

Opiekę zdrowotną dla ogółu ludności zapewniają dwie przychodnie:

- Ośrodek Zdrowia w Podegrodziu;
- Ośrodek Zdrowia w Brzeznej.

Według danych GUS w roku 2015 na terenie Gminy udzielono łącznie 34 250 porad lekarskich w podstawowej opiece zdrowotnej oraz 49 613 w opiece ambulatoryjnej. Na terenie gminy funkcjonują 2 apteki. Na jedną aptekę przypada 6 425 osób.

Pomoc społeczna

Pomocy społecznej na terenie gminy udziela Ośrodek Pomocy Społecznej w Podegrodziu. GOPS pomaga osobom i rodzinom w przewyciężeniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

4.7. Stan infrastruktury technicznej

Infrastruktura drogowa i komunikacja⁶

Położenie gminy Podegrodzie w korytarzu transportowym o znaczeniu regionalnym, którego głównym elementem jest droga powiatowa nr 1544 Chełmiec – Naszacowice, decyduje o bardzo dobrej dostępności komunikacyjnej gminy. Droga ta przy południowo – zachodniej granicy gminy łączy się z drogą wojewódzką nr 969 relacji Nowy Targ – Krościenko – Stary Sącz umożliwiając wpięcie układu drogowego gminy w układ zewnętrzny.

Podstawowy układ drogowy obsługujący główne powiązania zewnętrzne i wewnętrzne stanowią wymienione poniżej drogi:

- droga wojewódzka nr 969 Nowy Targ – Krościenko – Stary Sącz (oraz w kierunku północno – wschodnim, która poza granicami gminy łączy się z drogą krajową 28 Wadowice – Przemyśl)
- drogi powiatowe stanowiące istotny element w powiązaniach międzypowiatowych:
 - droga nr 1544K Chełmiec - Naszacowice
 - droga nr 1545K Podegrodzie – Mokra Wieś
 - droga nr 1546K Stadła – Długotęka - Przyszowa
 - droga nr 1547K Brzezna – Brzezna Litacz - Wysokie
 - droga nr 1579K Siekierczyna – Naszacowice
 - droga nr 1580K Zalesie – Jadamwola – Olszana
- pozostałe drogi powiatowe:
 - droga nr 1542K Łącko - Naszacowice
 - droga nr 1543K Czarny Potok - Szczereż
 - droga nr 1548K Trzetrzewina - Podrzecze
 - droga nr 1549K Biczycy Dolne - Gostwica
- drogi gminne.

Układ dróg gminnych stanowi uzupełnienie układu dróg powiatowych. Zapewnia on dostępność transportową do ciągów zabudowy, nie obsługiwanych bezpośrednio przez drogi wyższego rzędu, a także do istotnych z punktu widzenia rozwoju gminy obszarów istniejących lub projektowanych terenów koncentracji aktywności ruchu usługowego.

⁶ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Podegrodzie, 2008 r.

Na terenie gminy występują następujące środki transportu:

- komunikacja samochodowa indywidualna - pełniąca zasadniczą rolę w gminie. Wskaźnik motoryzacji samochodów osobowych w gminie jest stosunkowo wysoki - wynosi 250 samochodów osobowych/1000 mieszkańców;
- komunikacja zbiorowa – MPK i prywatni przewoźnicy, obsługują główne kierunki ciężarów transportu osobowego. Największe potoki pasażerskie obserwuje się z kierunku Nowego i Starego Sącza. Stosunkowo duże skupienie kursów komunikacji zbiorowej występuje na trasie drogi nr 1544. Za najłagodniejszy punkt w zakresie komunikacji zbiorowej uznać należy brak połączeń pomiędzy poszczególnymi miejscowościami;
- komunikacja rowerowa – nie ma wydzielonych tras, odbywa się w sposób mieszany z ruchem kołowym i pieszym. Tak ze względów na bezpieczeństwo, jak i komfortu jazdy powinny być podjęte sukcesywne starania o stopniową segregację ruchu poprzez wyznaczanie tras rowerowych, szczególnie przy ciągach o znaczącym ruchu kołowym.

Infrastruktura wodociągowa i kanalizacyjna⁷

Sieć wodociągowa na terenie gminy Podegrodzie stanowi główne źródło zaopatrzenia w wodę dla ok. 42,2% mieszkańców. Pozostali mieszkańcy czerpią wodę z ujęć indywidualnych. Poszczególne wsie na obszarze gminy zaopatrywane są w wodę z ujęć lokalnych znajdujących się w miejscowości:

- Brzezna - dla miejscowości Brzezna i Chochorowice,
- Brzezna-Litacz - dla miejscowości Brzezna-Litacz oraz Gostwica,
- Podegrodzie - dla miejscowości Podegrodzie, części Stadel i Gostwicy,
- Mokra Wieś (inwestycja zakończona w 2016 roku).

Sieć wodociągowa na obszarze całej gminy ma długość 85,4 km. Na terenie gminy występują również niewielkie lokalne wodociągi oparte na ujęciach wód podziemnych. We wsiach Juraszowa, Olszana, Olszanka, Długoteka-Świerkla, Naszacowice, Podrzecze, Rogi nie ma zbiorczych wodociągów. Mieszkańcy wodę pobierają z ujęć indywidualnych. Generalnie uznać należy, że poziom wyposażenia gminy w sieć wodociągową jest niewystarczający.

Sieć kanalizacji sanitarnej w ostatnich latach dynamicznie się rozwijała. W 2015 roku jej długość wyniosła 62,5 km, przyłączonych jest 500 budynków, co obejmuje ok. 15,7% ogółu ludności gminy. Stan techniczny sieci jest dobry. W miejscowościach, gdzie aktualnie nie ma kanalizacji zaludnienie jest niewystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne mogły być zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków. Aglomeracja wyznaczona na terenie gminy jest skanalizowana w całości, spełnione są zatem obowiązki wynikające z Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

W gminie funkcjonuje jedna grupowa mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ściekowa oraz oczyszczalnia przydomowe. Większość budynków w gminie nadal odprowadza jednak ścieki do przydomowych zbiorników. Nieszczelne lub przelewowe szamba jak również nadmierne nawożenie użytków rolnych są główną przyczyną zanieczyszczenia wód powierzchniowych oraz środowiska gruntowo wodnego w gminie.

Omówienie poziomu dostępności sieci wodociągowej i kanalizacyjnej zostało zawarte w rozdziale 6. Analiza zjawisk technicznych.

⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Podegrodzie, 2008 r., GUS BDL

Sieć gazowa i energetyczna⁸

Na terenie Gminy nie funkcjonuje sieć gazowa.

Przez teren gminy przebiegają trzy napowietrzne linie energetyczne wysokiego napięcia 110 kV relacji Gorzków – Łososina, Gorzków – Kroscienko oraz Naściszowska – Piwniczna/Stary Sącz – Tarnów. Za ich eksploatację odpowiedzialny jest TAURON S.A.

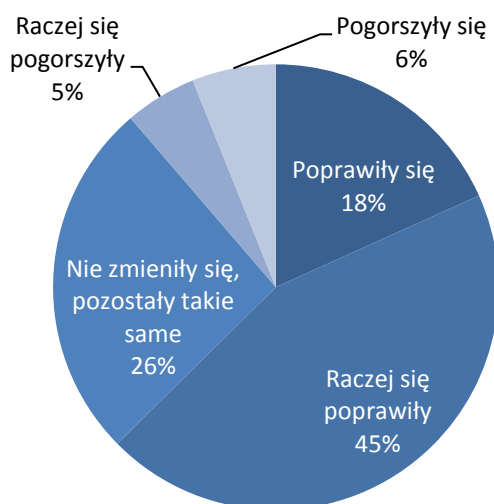
Odbiorcy indywidualni zasilani są za pośrednictwem stacji transformatorowych 15/0,4kV i odchodzących od nich linii niskiego napięcia. Eksploatacją sieci energetycznej średniego i niskiego napięcia zajmuje się TAURON S.A. Poziom dostępności do energii elektrycznej uznać należy za zadawalający.

4.8. Wyniki badań ankietowych

W celu określenia jakości usług publicznych należy posłużyć się wynikami badań ankietowych z 2013 przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Podegrodzie w ramach opracowania "Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Podegrodzie na lata 2014 – 2020".

Mieszkańcy dobrze oceniają warunki życia w gminie (rys. 19). Na pytanie o ocenę zmiany warunków życia w gminie w ostatnich latach 45% respondentów stwierdziło, że warunki te raczej się poprawiły, zaś 18%, że się poprawiły.

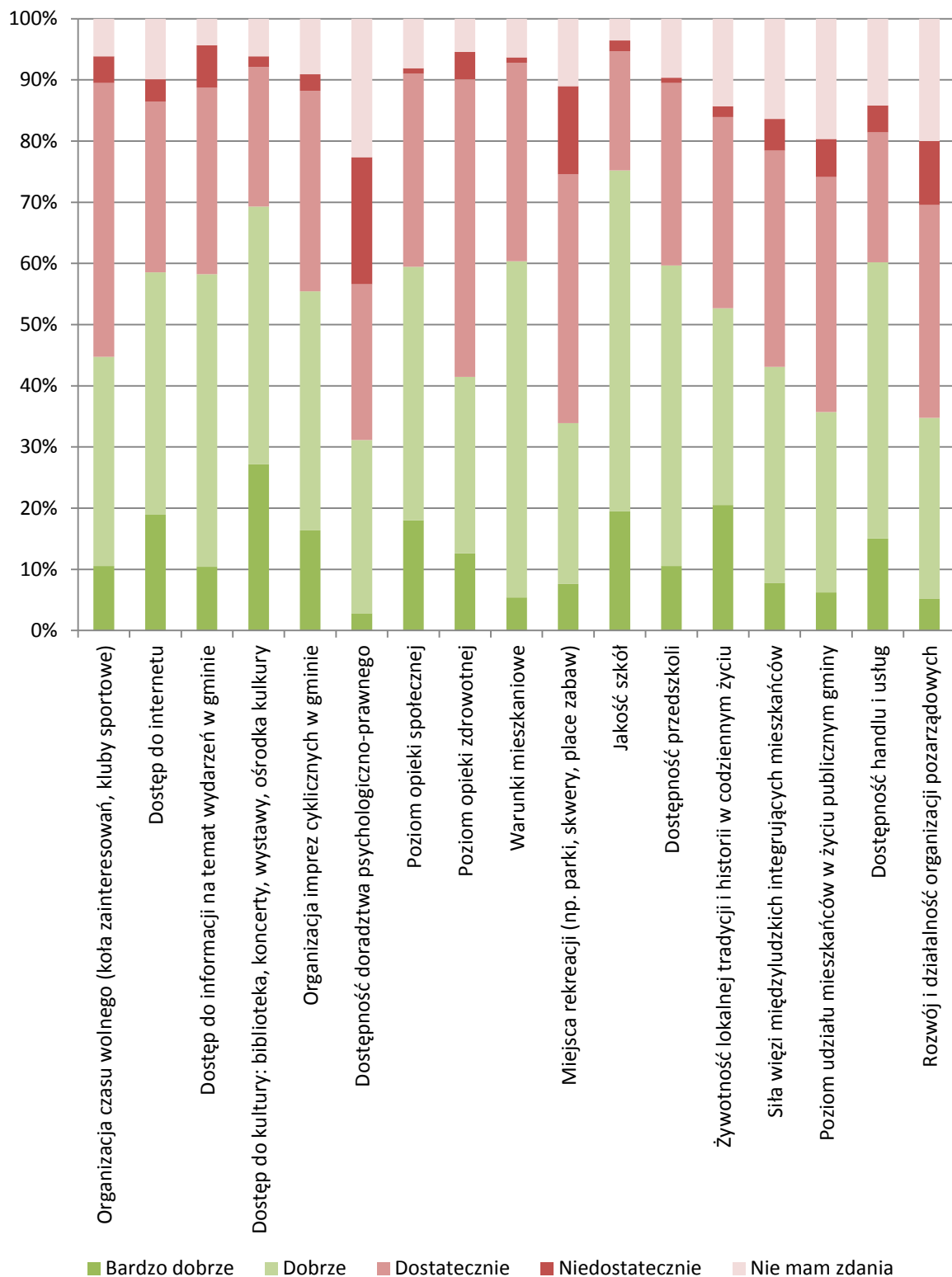
Mieszkańcy mieli także określić jakość poszczególnych usług w skali: bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie niedostatecznie lub potwierdzić brak zdania w tym zakresie. Wyniki dla poszczególnych usług zestawiono na wykresie na rys. 20. Bardzo dobrze oceniony został dostęp do kultury, jakość szkół oraz żywotność lokalnej tradycji i historii w codziennym życiu. Jako niedostateczną określono dostępność doradztwa psychologiczno-prawnego, miejsc rekreacji oraz rozwój i działalność organizacji pozarządowych.



Rysunek 19. Ocena jakości usług publicznych na terenie gminy

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Podegrodzie na lata 2014 – 2020

⁸ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Podegrodzie, 2008 r., GUS BDL



Rysunek 20. Ocena jakości usług publicznych na terenie gminy

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Podegrodzie na lata 2014 – 2020

5. Analiza zjawisk środowiskowych

W niniejszym rozdziale, przedstawione zostaną najważniejsze parametry dotyczące sfery środowiskowej całej Gminy Podegrodzie, ze względu na brak danych dla mniejszych jednostek urbanistycznych, takich jak sołectwa. Należy jednak podkreślić, że nie zidentyfikowano obszaru gminy narażonego na szczególną w skali lokalnej degradację środowiska przyrodniczego, a mieszkańcy Gminy są równomiernie narażeni na oddziaływanie substancji zanieczyszczających środowisko.

5.1. Stan powietrza atmosferycznego

Zanieczyszczenia powietrza są główną przyczyną globalnych zagrożeń środowiska przyrodniczego. Wpływają one również bezpośrednio na zdrowie ludzi. Wysokie stężenie pyłów zawieszonych ma wpływ na zachorowalność mieszkańców na choroby układu oddechowego, alergie oraz choroby nowotworowe. Częstsze zapadanie na choroby układu oddechowego wiąże się z większą liczbą porad udzielanych przez lekarzy oraz istotnym zagrożeniem dla życia i zdrowia mieszkańców.

Oceny stanu powietrza atmosferycznego za 2015 rok dokonał Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie. W tabeli 8 przedstawiono wyniki klasyfikacji strefy małopolskiej, do której należy Gmina Podegrodzie. Zgodnie z wykonaną klasyfikacją strefa małopolska została zaliczona do klasy C z uwagi na przekroczenia dopuszczalnych stężeń: średniorocznych B(α)P, maksymalnego stężenia dobowego oraz średniorocznego PM10, średniorocznego stężenia PM2,5, maksymalnego stężenia 8-godzinnego w dobie O₃ (AOT40⁹). Klasa C oznacza przekroczenia dopuszczalnego poziomu stężeń zanieczyszczenia, zaś klasa A przyznawana jest dla powietrza, w którym stężenia zanieczyszczeń nie przekraczają tego poziomu.

Tabela 8. Klasyfikacja strefy małopolskiej za 2015 rok

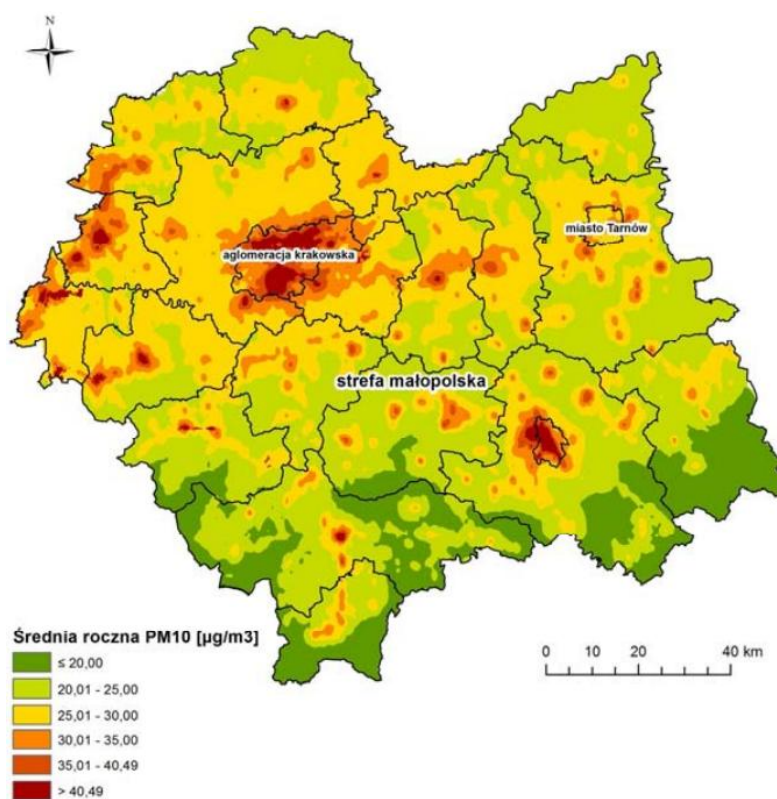
Zanieczyszczenie	Ochrona zdrowia	Ochrona roślin
Dwutlenek siarki SO ₂	A	A
Dwutlenek azotu NO ₂	A	A
Tlenek węgla CO	A	-
Benzen C ₆ H ₆	A	-
Ozon O ₃	C	C
Pył zawieszony PM10	C	-
Ołów Pb	A	-
Pył zawieszony PM2.5	C	-
Arsen As	A	-
Kadm Cd	A	-
Nikiel Ni	A	-
Benzo(α)piren B(α)P	C	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny jakości powietrza w województwie małopolskim w 2015 roku, Kraków 2016 r.

⁹ Normowany parametr AOT40 [(µg/m³)·h] oblicza się na podstawie stężeń 1-godz., jako sumę różnic pomiędzy stężeniem średnim jednogodzinnym wyrażonym w µg/m³ a wartością 80 µg/m³, dla każdej godziny w ciągu doby pomiędzy godziną 8.00 a 20.00 czasu środkowoeuropejskiego (CET), dla której stężenie jest większe niż 80 µg/m³.

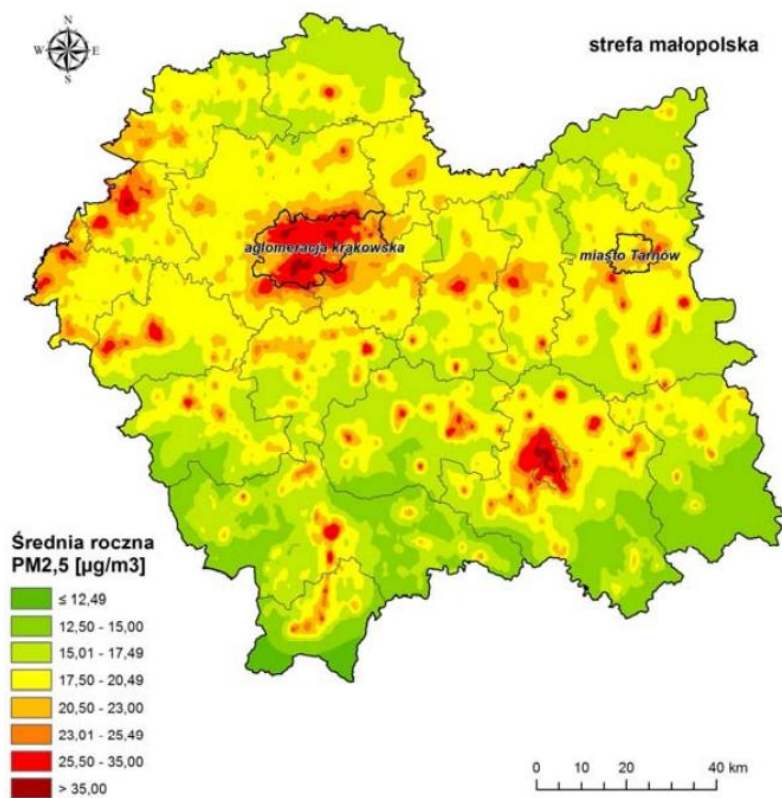
W dokumencie pn.: „Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2015 roku” przedstawiono rozkład średniorocznych stężeń zanieczyszczeń jako wyniki modelowania skorygowane wynikami pomiarów. Na rysunku 21-23 przedstawiono na mapie województwa małopolskiego wyniki obliczeń. Analiza map potwierdza, że mieszkańcy całej gminy są równomiernie narażeni na zanieczyszczenie powietrza.

Dominujący wpływ na stan jakości powietrza w Gminie Podegrodzie ma oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków (tzw. niska emisja). Szkodliwe substancje dostające się do powietrza pochodzą ze spalania paliw stałych (węгля kamiennego i koksu, zasadniczych nośników energii cieplnej na terenie gminy). Istotne znaczenie na jakość powietrza ma również ruch komunikacyjny, a w szczególności natężenie ruchu pojazdów na drodze powiatowej nr 1544.



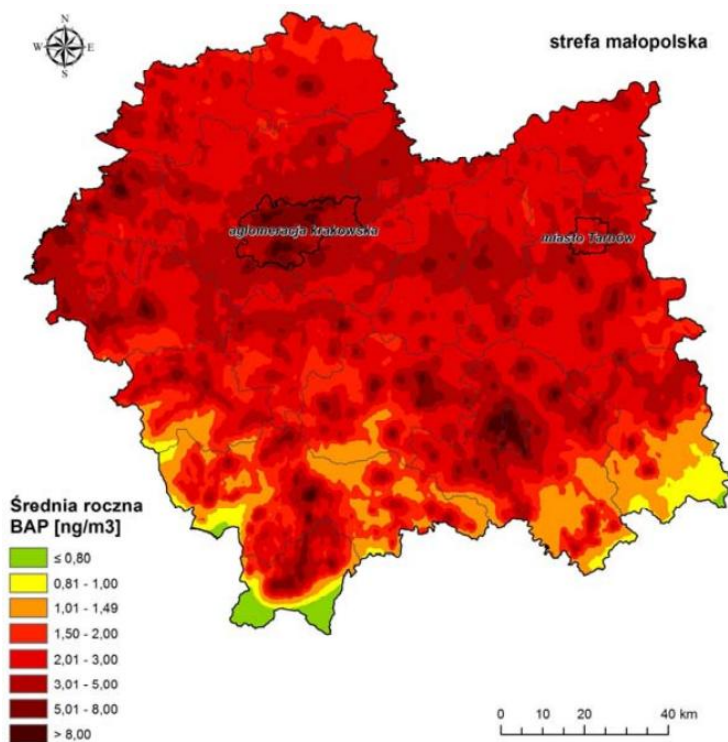
Rysunek 21. Średnioroczny rozkład stężenia PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2015 roku, Kraków 2016 r.



Rysunek 22. Średnioroczny rozkład stężenia PM2,5 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2015 roku, Kraków 2016 r.



Rysunek 23. Średnioroczny rozkład stężenia benzo(α)pirenu [ng/m^3]

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2015 roku, Kraków 2016 r.

6. Analiza zjawisk technicznych

Sferę techniczną w rozumieniu ustawy o rewitalizacji należy przeanalizować pod kątem degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkalnym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. Przeanalizowano zatem kwestię związaną z istniejącą infrastrukturą komunalną i jej potencjalnym negatywnym wpływem na środowisko. Jej dostępność wpływa na poziom życia mieszkańców i atrakcyjność inwestycyjną gminy.

Zasób mieszkaniowy Gminy Podegrodzie w 2015 r. wynosił 3005 mieszkań (według danych GUS). Gmina Podegrodzie charakteryzuje się dobrą dostępnością zasobów mieszkaniowych. W roku 2015 na 1000 mieszkańców przypadało średnio 234 mieszkań. Wartość ta nie odbiega znacząco od wartości tego wskaźnika dla gmin wiejskich powiatu nowosądeckiego (249 mieszkań), dla gmin wiejskich województwa małopolskiego (271 mieszkań) i dla gmin wiejskich kraju (299).¹⁰

Gmina Podegrodzie jest w całości zelektryfikowana oraz wyposażona w sieć telefoniczną i teleinformatyczną. Wewnętrzne różnicowanie wykazywane jest w przypadku sieci kanalizacji sanitarnej oraz wodociągowej. Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne w Gminie Podegrodzie nieznacznie odbiega od porównywanych jednostek terytorialnych (tab. 9). Jednakże odsetek osób korzystających z instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej prezentuje się mniej korzystnie niż wartości tego wskaźnika dla gmin wiejskich powiatu i kraju (tab. 10).

Tabela 9. Odsetek mieszkań wyposażonych w wybrane instalacje techniczno – sanitarne w Gminie Podegrodzie na tle gmin wiejskich kraju, województwa małopolskiego i powiatu nowosądeckiego w latach 2010 i 2015 [%]

Wyszczególnienie	Centralne ogrzewanie		Łazienka	
	2010 r.	2015 r.	2010 r.	2015 r.
Polska	69,33	70,94	81,43	82,41
Powiat	73,46	74,77	87,71	88,32
Gmina Podegrodzie	73,79	74,91	86,90	87,45

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Tabela 10. Ludność korzystająca z instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej w Gminie Podegrodzie na tle gmin wiejskich kraju, województwa małopolskiego i powiatu nowosądeckiego w latach 2010 i 2015 [%]

Wyszczególnienie	Wodociąg		Kanalizacja	
	2010 r.	2015 r.	2010 r.	2015 r.
Polska	75,2	84,7	24,8	39,2
Powiat	38,0	48,3	17,2	32,9
Gmina Podegrodzie	39,0	42,2	4,5	17,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Stan techniczny budynków mieszkalnych oraz związane z tym aspekty środowiskowe oraz jego otoczenia zostały ocenione na podstawie Bazy Danych utworzonej na potrzeby Planu Gospodarki Niskoemisyjnej. Baza ta zawiera wyselekcjonowane, usystematyzowane informacje pozwalające na

¹⁰ GUS BDL

ocenę gospodarki energią w gminie a także w jego poszczególnych sektorach i obiektach oraz inwentaryzację emisji gazów cieplarnianych. Na jej podstawie możliwe było określenie następujących wskaźników z uwzględnieniem zróżnicowania wewnątrzgminnego:

- średnia ilość energii cieplnej zużywanej przez budynek mieszkalny,
- średnia ilość dwutlenku węgla emitowanego przez budynek mieszkalny.

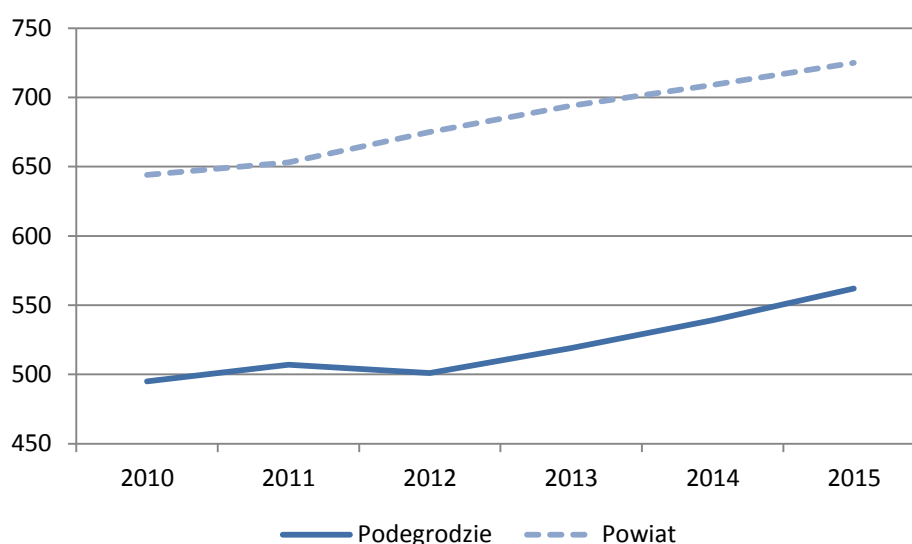
Koncentracja budynków, w których system grzewczy oparty jest o tradycyjne piece na paliwo stałe (węgiel) stanowi wyraźne zagrożenie w postaci tzw. niskiej emisji wynikającej ze spalania często niskoenergetycznego węgla oraz produktów szkodliwych (np. śmieci, plastiki itp.).

7. Analiza zjawisk gospodarczych

Na terenie Gminy Podegrodzie na koniec roku 2015 w rejestrze REGON znajdowało się 696 podmiotów gospodarki narodowej z sektora prywatnego. Większość podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie Gminy Podegrodzie (ok. 93%) stanowią zakłady drobnej przedsiębiorczości - jednoosobowe lub zatrudniające poniżej 10 osób. W strukturze podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Gminie Podegrodzie dominuje działalność prowadzona w sekcji F (budownictwo) oraz G (handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów). Do wspomnianych sekcji należy po 25% przedsiębiorców. Około 8% stanowią podmioty zajmujące się przetwórstwem przemysłowym. Około 8% podmiotów to gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników. Inne branże działalności pojawiają się już rzadziej.

Poziom przedsiębiorczości jest mierzony liczbą podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności. Wskaźnik przedsiębiorczości w Gminie Podegrodzie w latach 2010-2015 kształtował się na dużo niższym poziomie niż w powiecie (rys. 24).

Miejscowości takie jak Podegrodzie i Brzezna są największe pod względem liczby ludności w Gminie. Posiadają również dobre połączenia komunikacyjne z Nowym Sączem. Czynniki te mają korzystny wpływ na rozwój różnorodnych usług w tych miejscowościach.



Rysunek 24. Wskaźnik przedsiębiorczości Gminy Podegrodzie na tle powiatu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL

8. Wskazanie obszaru zdegradowanego wraz z uzasadnieniem

Na podstawie wstępnej analizy przedstawionej powyżej określono listę wskaźników, które posłużyły do delimitacji obszaru zdegradowanego. W tabeli 12 zestawiono listę wskaźników oraz podano ich wartość dla poszczególnych sołectw. Zgodnie z przedstawioną metodyką wskaźniki cząstkowe zsumowano, uznając większe znaczenie niektórych wskaźników cząstkowych poprzez nadanie im wag różnych od 1. W tabeli 11 podano przyjętą wagę dla poszczególnych wskaźników.

Tabela 11. Wartości wagi dla wskaźników cząstkowych

Lp.	Wskaźnik	Suma wagi	Waga
ZJAWISKA SPOŁECZNE			
1.	Rodziny korzystające z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	65	3
2.	Pomoc na dożywianie dzieci na 100 mieszkańców		3
3.	Liczba osób korzystająca z pomocy na 100 mieszkańców		3
4.	Osoby korzystające z pomocy z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców		2
5.	Osoby korzystające z pomocy z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców		1
6.	Osoby korzystające z pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 100 mieszkańców		2
7.	Osoby korzystające z pomocy z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców		2
8.	Osoby korzystające z pomocy z powodu wielodzietności na 100 mieszkańców		3
9.	Osoby w wieku 65 lat i więcej korzystające z pomocy na 100 mieszkańców		2
10.	Osoby korzystające z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 100 mieszkańców		1
11.	Osoby korzystające z pomocy z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa na 100 mieszkańców		1
12.	Rodziny objęte pomocą z powodu alkoholizmu na 1000 mieszkańców		1
13.	Średni wynik Sprawdzianu [%]		5
14.	Frekwencja wyborcza [%]		5
15.	Liczba NGO na 1000 mieszkańców		1
16.	Wskaźnik obciążenia demograficznego		5
17.	Udział osób starszych [%]		3
18.	Liczba zgłoszonych przestępstw na 1000 mieszkańców		10
19.	Liczba przestępstw przeciwko życiu i mieniu na 1000 mieszkańców		10
20.	Liczba założonych „Niebieskich Kart” na 1000 mieszkańców		2
ZJAWISKA GOSPODARCZE			
21.	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	5	5
ZJAWISKA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE			
22.	Liczba obiektów na 1000 mieszkańców	5	3
23.	Liczba zabytków na km ²		2
ZJAWISKA TECHNICZNO-ŚRODOWISKOWE			
24.	Średnia emisja CO ₂ przypadająca na budynek mieszkalny [MgCO ₂ /rok]	25	10
25.	Średnie zużycie energii przypadająca na budynek mieszkalny [GJ/rok]		5
26.	Odsetek budynków korzystających z wodociągu [%]		5
27.	Odsetek budynków korzystających z kanalizacji lub poś [%]		5

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 12. Wartości wskaźników cząstkowych dla poszczególnych sołectw

Lp.	Brzezna	Chochorowice	Długota-Swierkla	Gostwica	Juraszowa	Mokra Wieś	Naszacowice	Olszana	Olszanka	Podegrodzie	Podrzecze	Rogi	Stadła
1.	3,11	2,80	3,82	2,91	3,38	6,16	3,08	5,03	3,90	2,47	1,51	5,92	1,85
2.	5,82	5,61	3,16	5,94	6,02	19,97	5,21	13,27	6,65	6,08	2,18	14,08	3,48
3.	13,00	11,21	14,50	10,91	13,16	27,95	11,83	23,74	17,77	10,57	3,52	26,20	6,96
4.	5,11	7,24	3,82	4,71	6,02	8,15	3,08	8,49	3,90	4,45	0,50	8,17	2,61
5.	3,51	8,88	1,53	3,03	3,38	7,65	2,13	7,75	3,32	1,33	1,68	3,66	1,85
6.	5,50	8,88	3,71	4,52	5,26	12,31	2,37	4,04	4,34	2,72	0,17	4,23	2,18
7.	10,01	4,67	9,05	7,49	9,77	22,13	9,94	17,81	11,27	8,10	2,68	16,90	4,24
8.	8,82	5,37	9,38	6,39	7,52	18,97	7,93	15,50	10,98	6,13	2,01	18,87	3,16
9.	0,16	0,47	0,87	0,52	0,38	1,16	0,59	0,66	1,01	0,25	0,17	1,13	0,11
10.	1,28	2,34	2,51	1,42	2,26	4,66	1,07	4,53	3,61	2,87	0,84	5,63	4,24
11.	0,44	0,00	0,44	0,26	3,01	2,50	0,00	3,79	0,00	0,44	0,00	0,00	0,00
12.	5,58	2,34	0,00	0,65	0,00	11,65	1,18	8,24	0,00	1,98	6,70	0,00	0,00
13.	66,60%	66,60%	61,70%	54,20%	64,70%	68,30%	64,70%	67,20%	70,50%	64,70%	66,60%	68,50%	81,20%
14.	58,98	53,50	52,62	52,78	57,29	51,84	53,48	57,18	70,35	57,76	57,62	56,55	55,62
15.	3,19	2,34	1,09	0,65	3,76	1,66	2,37	1,65	2,89	5,93	1,68	0,00	3,26
16.	20,85	15,88	18,92	19,96	17,92	20,89	19,69	21,98	22,47	21,85	21,75	23,39	18,25
17.	12,96%	10,28%	11,89%	12,52%	11,65%	12,48%	12,07%	13,19%	13,15%	13,29%	13,74%	14,37%	11,32%
18.	11,57	7,01	5,45	7,10	0,00	4,99	5,92	1,65	4,34	10,38	6,70	11,27	8,71
19.	0,20	0,23	0,44	0,32	0,00	0,50	0,59	0,08	0,43	0,35	0,84	0,56	0,44
20.	1,60	0,00	3,27	0,65	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,49	3,35	0,00	0,00
21.	64	54	44	50	38	23	51	45	39	79	62	54	61
22.	5,58	7,01	6,54	2,58	3,76	8,32	3,55	3,30	7,23	6,92	5,03	8,45	3,26
23.	2,48	2,50	2,77	2,02	1,39	4,90	1,79	1,88	2,80	1,76	1,57	0,40	2,45
24.	8,98	9,18	10,08	6,68	8,82	8,86	8,59	7,71	7,17	9,62	6,69	10,31	10
25.	92,05	133,22	161,64	105,61	129,18	113,47	116,78	120,86	120,86	100,80	91,06	130,13	109,06
26.	70,29%	72,38%	0,00%	52,17%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	2,33%	63,77%	0,00%	0,00%	86,15%
27.	51,46%	2,86%	1,77%	2,17%	18,42%	1,74%	1,44%	7,27%	2,91%	62,48%	68,68%	0,00%	100,00%

Źródło: Opracowanie własne

Ostatnim etapem diagnozy jest wskazanie obszarów zdegradowanych, które po pierwsze wykazują kumulację negatywnych zjawisk społecznych oraz dodatkowo w pozostałych analizowanych zjawiskach wykazują nagromadzenie negatywnych cech.

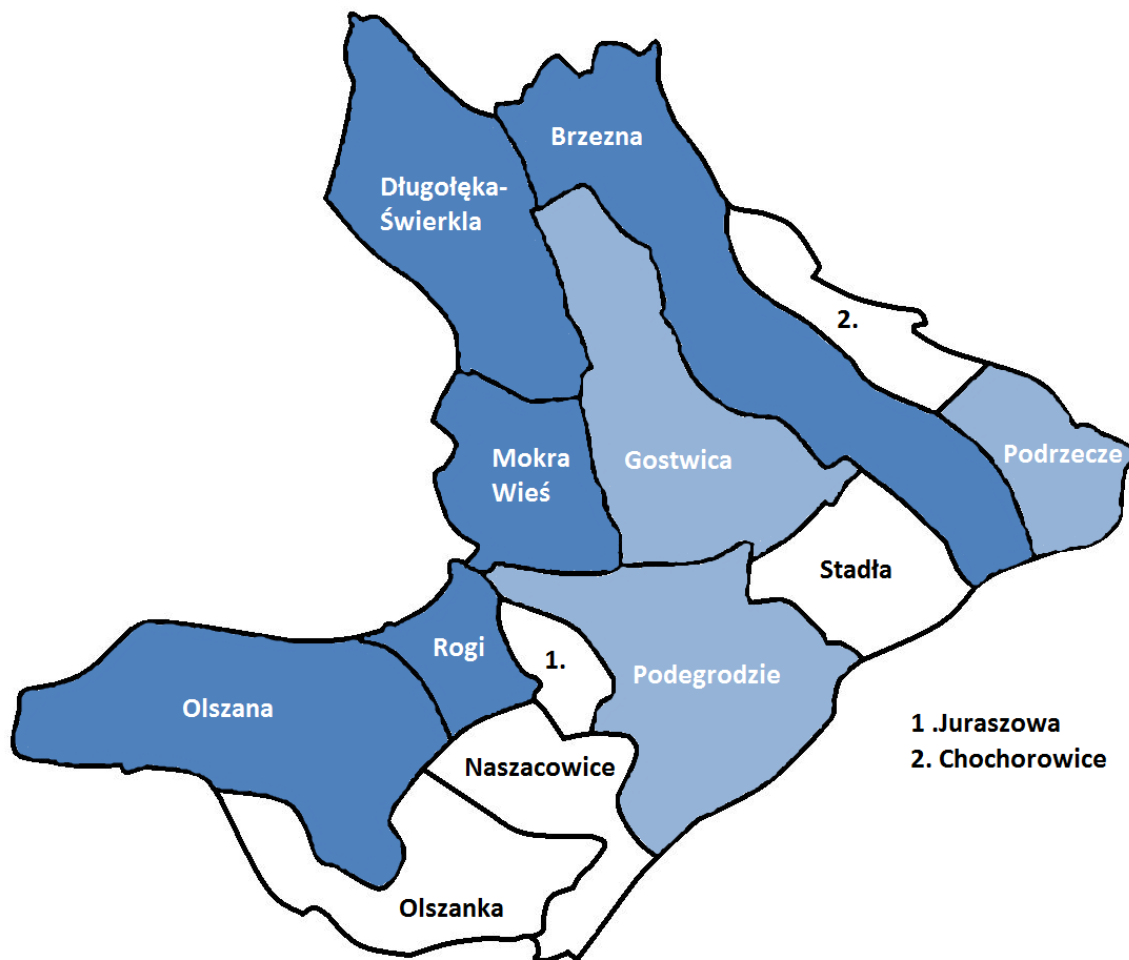
Na podstawie uzyskanego wskaźnika sum standaryzowanych dla zakresu społecznego, jako obszary o szczególnej koncentracji problemów można wytypować następujące sołectwa: Brzezna, Długołęka-Świerkla, Gostwica, Mokra Wieś, Olszana, Podegrodzie, Podrzecze, Rogi (tab. 13). Jednocześnie w każdym z tych sołectw zdiagnozowano występowanie negatywnych zjawisk gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych lub technicznych.

Na podstawie powyższej analizy wyznacza się obszar zdegradowany na terenie sołectw: Brzezna, Długołęka-Świerkla, Gostwica, Mokra Wieś, Olszana, Podegrodzie, Podrzecze, Rogi (rys. 25).

Tabela 13. Wartości wskaźnika degradacji oraz zdiagnozowane negatywne zjawiska

Sołectwo	Wskaźnik degradacji Zjawiska społeczne	Ocena stanu degradacji	Zdiagnozowane negatywne zjawiska:				
			społeczne	gospodarcze	przestrzenno-funkcjonalne	środowiskowe	techniczne
Rogi	49	Bardzo zły	x		x	x	x
Mokra Wieś	47		x	x		x	x
Olszana	33		x			x	x
Brzezna	33		x			x	
Długołęka-Świerkla	33		x			x	x
Podegrodzie	32	Zły	x			x	
Gostwica	32		x		x	x	
Podrzecze	32		x			x	x
Naszacowice	31	Dobry				x	x
Olszanka	29			x		x	x
Chochorowice	25					x	x
Stadła	22					x	
Juraszowa	18	Bardzo dobry		x		x	x

Źródło: Opracowanie własne



Rysunek 25. Obszar zdegradowany Gminy Podgrodzie

Źródło: Opracowanie własne

9. Wskazanie obszaru rewitalizacji wraz z uzasadnieniem

Na podstawie analizy matematyczno-statystycznej wskaźników, wytypowano obszary gminy, które spełnia dwa warunki:

1. Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych,
2. Występowanie negatywnych zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Obszar rewitalizacji, zgodnie z art. 10.1. ustawy o rewitalizacji, wyznacza się w granicach obszaru zdegradowanego, na terenie spełniającym równocześnie dwa warunki:

1. Cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych,
2. Ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego.

Jak wynika z przeprowadzonej analizy na terenie gminy brak jest obszarów takich jak dzielnice, przysiółki, ulice, wyjątkowo naznaczonych problemami społecznymi. O szczególnej koncentracji problemów społecznych możemy, zatem wnioskować na podstawie dużego zagęszczenia ludności. Warunek ten spełniają centra sołectw, gdzie zabudowa mieszkaniowa jest zwarta. Poza tymi obszarami zabudowa mieszkaniowa jest rozproszona.

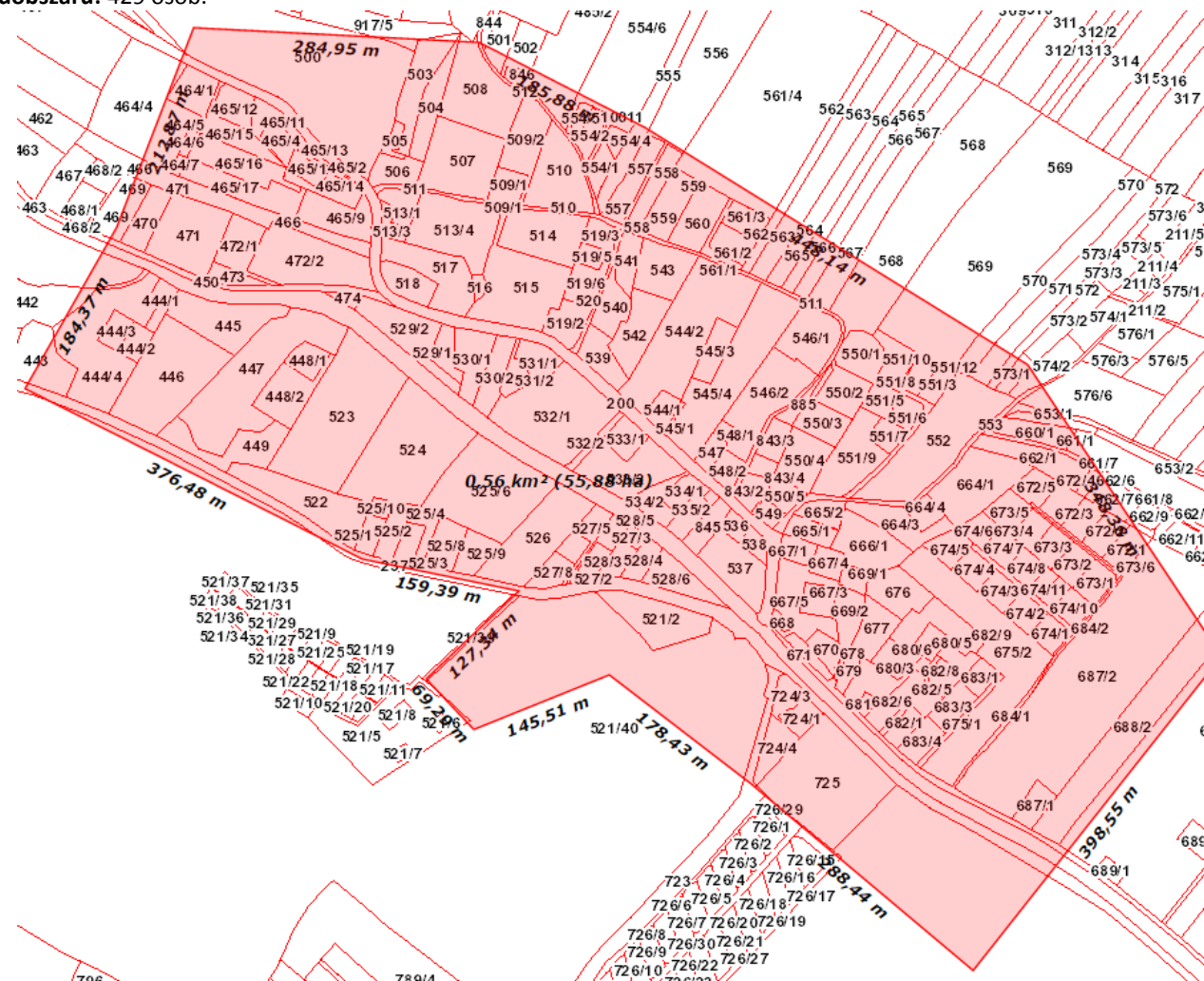
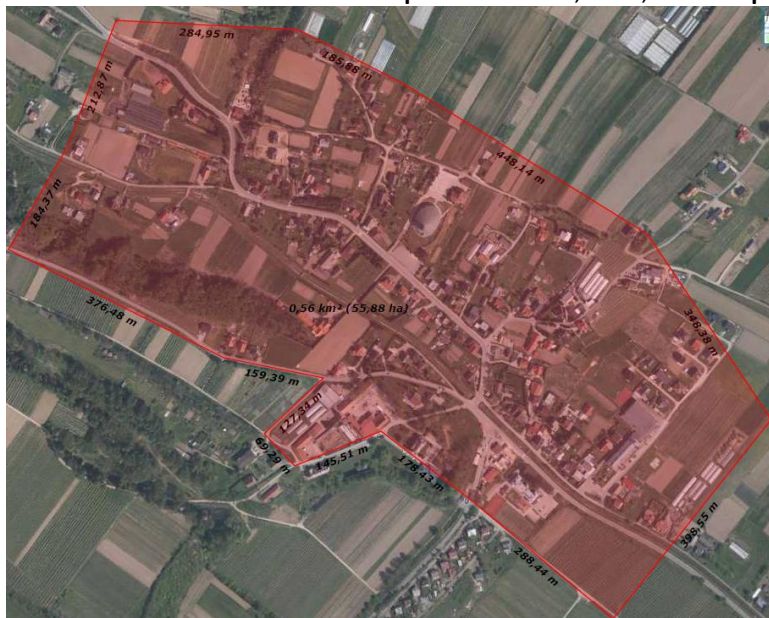
Drugą przesłankę – istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego w przypadku gmin o charakterze wiejskim również spełniają centra poszczególnych sołectw, gdzie koncentruje się życie publiczne – miejsce lokalizacji szkół, urzędów, parków, sklepów, remiz OSP, itp.

W związku z powyższym do wytypowania obszaru rewitalizacji wzięto pod uwagę centra sołectw, na terenie obszaru zdegradowanego. Sołectwa o mniejszym znaczeniu dla rozwoju całej gminy, tj. Rogi i Mokra Wieś zostały wykluczone. Pozostałe centra sołectw leżące w obszarze zdegradowanym włączono do obszaru rewitalizacji.

Wyznaczono obszar rewitalizacji o łącznej powierzchni 436,12 ha (tj. 6,74% powierzchni gminy), zamieszkały przez 1956 osób (tj. 15,15% populacji Gminy Podegrodzie). Składa się on z 6 podobszarów:

- podobszar 1. Brzezna,
- podobszar 2. Długołęka-Świerkla,
- podobszar 3. Gostwica,
- podobszar 4. Olszana,
- podobszar 5. Podegrodzie,
- podobszar 6. Podrzecze.

Podobszar 1. Brzezna: Powierzchnia podobszaru: 55,88 ha; Ludność podobszaru: 429 osób.



Podobszar 6. Podrzecze: Powierzchnia podobszaru: 93,34 ha; Ludność podobszaru: 341 osób.

